

ДОКЛАД

за публичния образ на съда в Разград, Пазарджик и Плевен

Проучването на общественото мнение за ПУБЛИЧНИЯ ОБРАЗ НА СЪДА, извършено от Центъра на неправителствените организации в Разград, е част от проект „Развитие на Национална мрежа за гражданско наблюдение на съдебната власт“. То е проведено през месеците юни и юли 2008 г. в Разград, Плевен и Пазарджик. Предмет на изследването бяха гражданските оценки за работата на районните и окръжни съдилища в трите града.

Проучването изследва мнението на 1500 случайно подбрани граждани. За терен на допитване са предпочетени обществени места с висока посещаемост - търговски центрове, здравни заведения, обществени сгради на социални служби, съдебни палати.

Анкетата съдържа 20 въпроса. Те са ориентирани към впечатленията на гражданите за работата на съдилищата и към конкретните им мнения за отделните съдийски състави и за нивото на обслужване в съдебните канцеларии. Анализирани са механизмите, чрез които жителите на Разград, Плевен и Пазарджик получават информация за съдебните институции и степента на доверие, с която се ползва третата власт в подложените на мониторинг градове.

Екипът от анкетъори е спазвал строго принципа на анонимност, което според експертите, анализирали проучването, дава висока степен на достоверност на получените резултати.

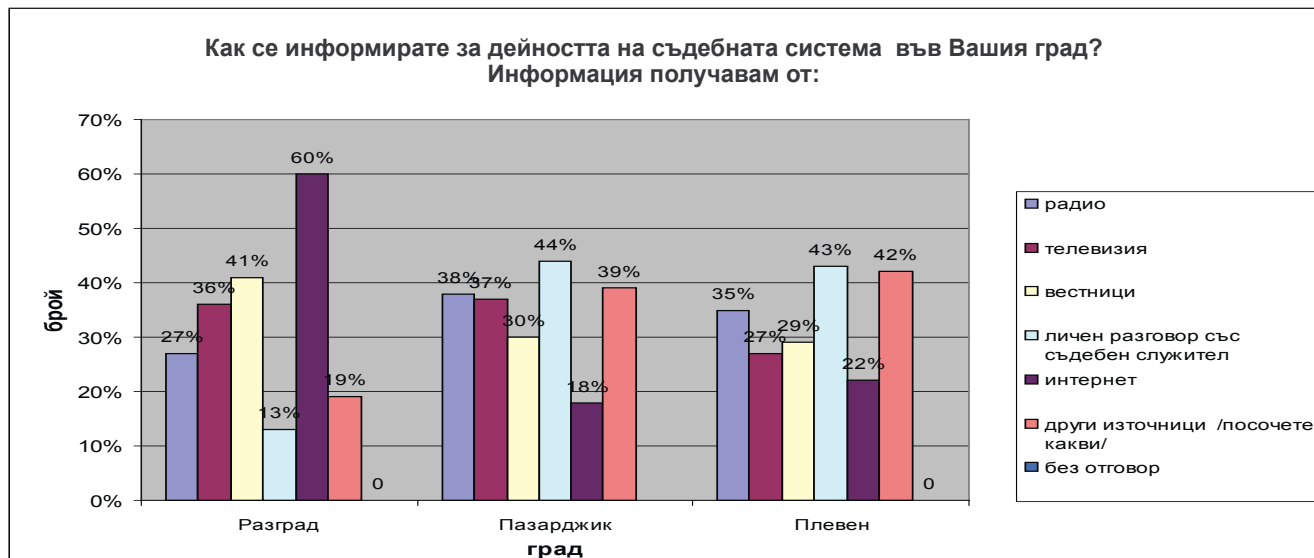
Първият въпрос от анкетата е „Как се информирате за дейността на съдебната система в град Х?“ На всичките 1500 респонденти за отговор са предоставени 2 подвъпроса със 7 опции всяка. Запитаните трябва първо да споделят как досега са се информирали най-често по проблема, а след това да посочат как предпочитат да става това.

Сега публичният образ на съдебната система се формира предимно от медиите, но това не включва всички средства за масова информация. Налице са ясно изразени предпочитания към телевизията, вестниците и Интернет. По-малко от публичния образ на съда сред масовия ползвател се формира и вследствие на „лични контакти със съдебни служители и съдии“. Бележи ръст делът на хората, доверяващи се на този източник в бъдеще. За получаване на информация гражданите предпочитат директния достъп до обществените услуги на съда, наблюдение или участие в информационни обучения. Анкетирания изразяват доверие към радиото и в частност към личния контакт със съдебни служители и съдии. В бъдеще се формира тенденция за запазване на относително високия имидж на телевизията и вестниците – като основни средства за събиране на информация за дейността на съдебната система. Процентът на доверяващите се на „радиото“ намалява, а този на търсещите информация чрез „интернет“ се увеличава към момента.

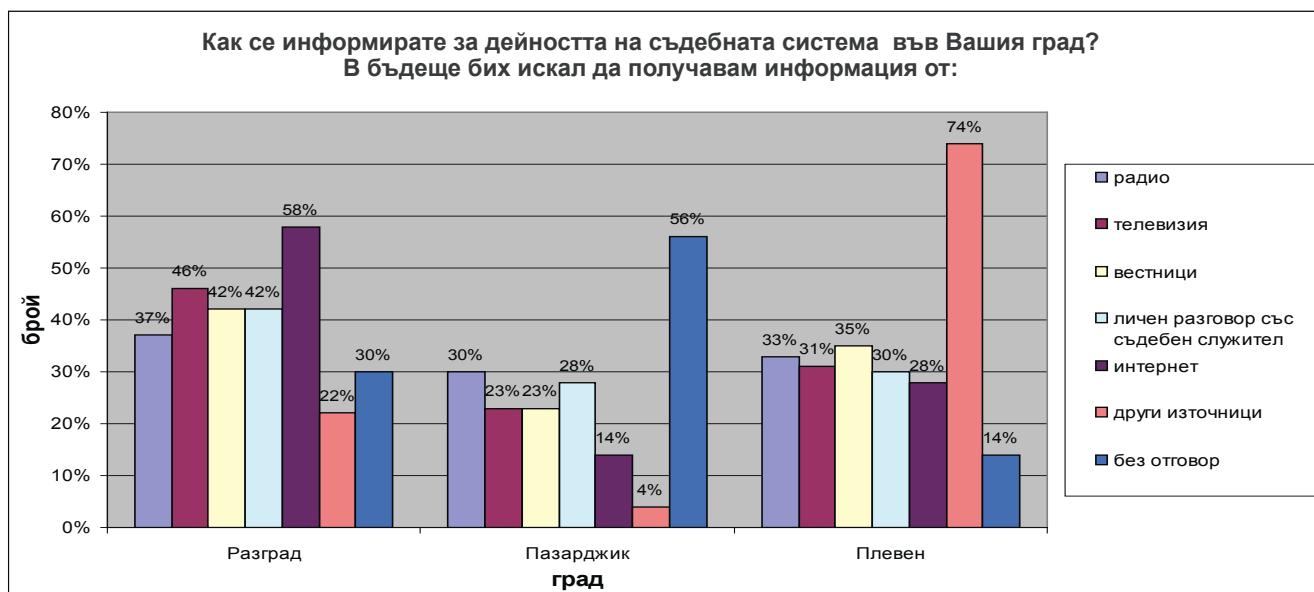
Интересен е арсеналът от „други източници“, чрез които хората в Пазарджик се информират или желаят да се информират за дейността на Темида. Като канали за информираност в анкетата са посочени брошури, дипляни, издавани от съда, където да има и телефони за справки, срещи на представителите на съдебната институция с гражданството, от приятели, които са имали работа със съда или работят там, от приятели, които са били съдени или от осъдени вече затворници, от случайни раз-

говори. Има и отговори като „нищо не знам“.

Определена част от запитаните заявяват, че разчитат да получат интересувашите ги сведения за съдебните институции чрез лични контакти със служители от храма на Темида. В същото време мнозина признават, че предпочитат информацията за хода на делата да е достъпна в Интернет. В графата „други източници“ са изброени бюлетени, познати, от клиенти на съда, разговори с колеги и приятели, личен опит, адвокати, служители на архива.

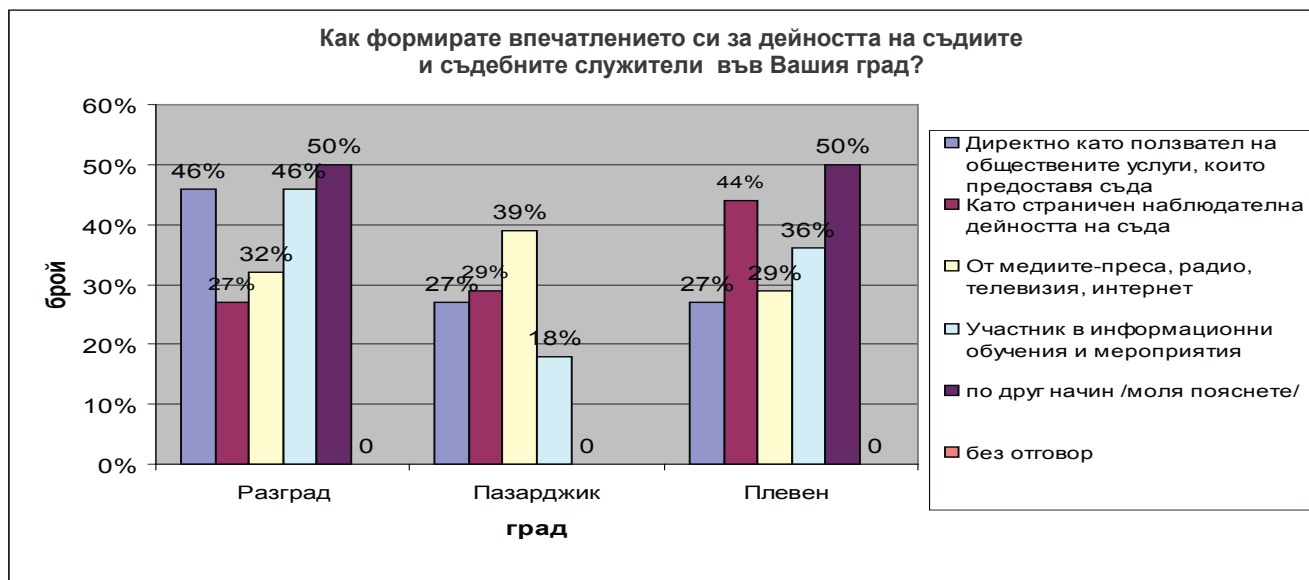
По-голямата част от анкетираните (64%) заявяват, че към момента получават информация за дейността на съдебната система от телевизията (36%) и вестниците (28%). Радиото е на трето място със 17%. Висок е процентът и на хората, които посочват като основно средство за информация интернет (около 40%). Останалите 7% от всички анкетирани са заявили, че намират информация в личен разговор със съдебни служители и други 2%, които са посочили, че се информират за съдебната система от други източници. Анкетираните посочват повече от един отговор, тъй като източниците за информация за дейността на съда са повече от един.

Анализът на отговорите, свързани с бъдещите предпочитания за получаване на информация, сочи тревожно висок ръст на хората без мнение. В Пазарджик това са половината от запитаните (47%), а средно за трите града - 25%. Това означава, че всеки четвърти запитан е неориентиран в очакванията и претенциите си.

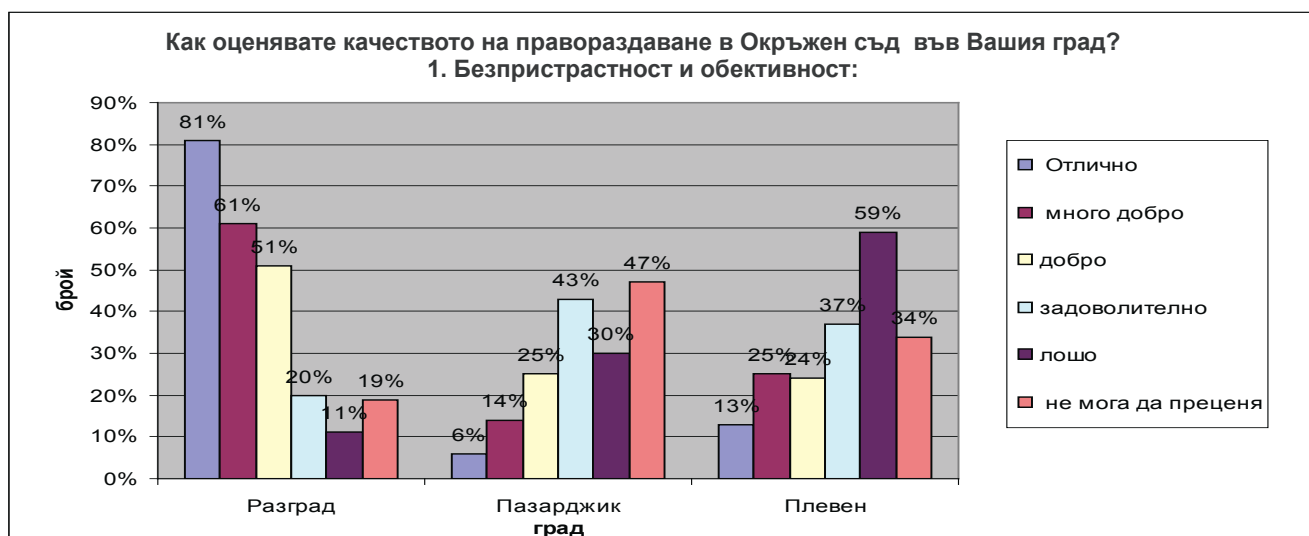
В същото време два до три пъти е скочил броят на гражданите, които искат да намират информация за работата на съда в Интернет. Този вид очаквания са по-високи дори от традиционните за момента към лидерите в преноса на информация, каквито са явяват телевизията, вестниците, радиото.

Под „друг начин“ анкетираниите са посочили: от познати, от коментари.

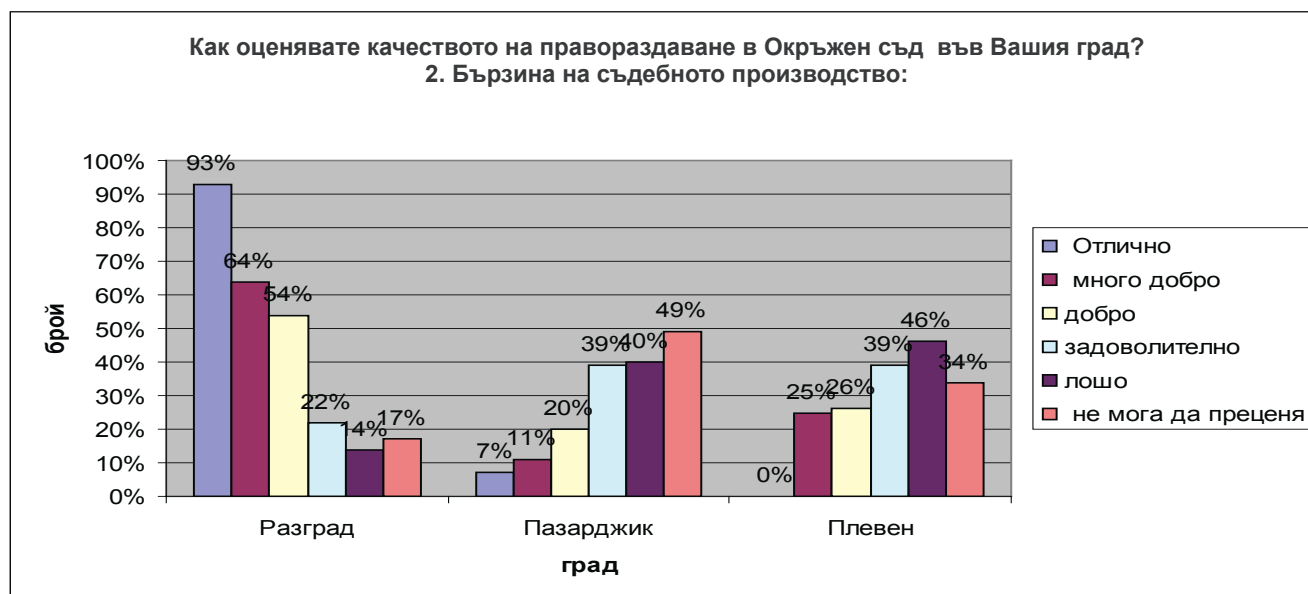
Отговорите на този въпрос показват, че в момента медиите са основният фактор, който формира впечатленията на гражданите за дейността на съдиите и съдебните служители в трите града. От средствата за масово осведомяване мнения си съставят 59% от отговорите на въпроса. По-малък е дялът на участниците в анкетата, които заявяват, че формират впечатленията си „като странични наблюдатели на дейността на съда“ (20%). 17% от анкетираниите заявяват, че получават информация „директно като ползватели на услугите, които предоставя съдът“.

Тенденциите са към утвърждаващо се доверие към медиите – като основни средства за формиране на публичния образ на съда, както и нарастващ интерес у масовия потребител да „формира впечатленията си директно, като ползвател на услугите, които предоставя съдът“.

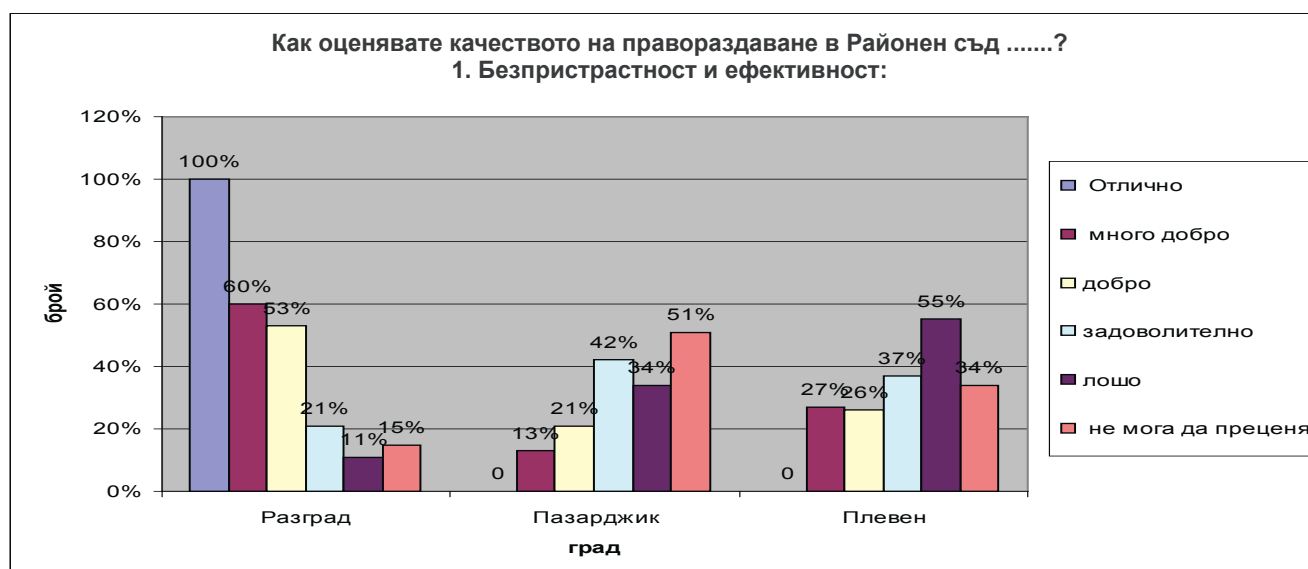

Преобладават гражданите с положително отношение за качеството на правораздаване в окръжен съд в трите града. Отлична, много добра и добра оценка за безпристрастност и обективност

поставят общо 43 % от анкетираните. Даването на оценка по този показател затруднява не малка част от анкетираните (25 %). Следва задоволително мнение на една пета (21 %) от интервюираните, „Лошо“ посочва всеки десети (11 %).

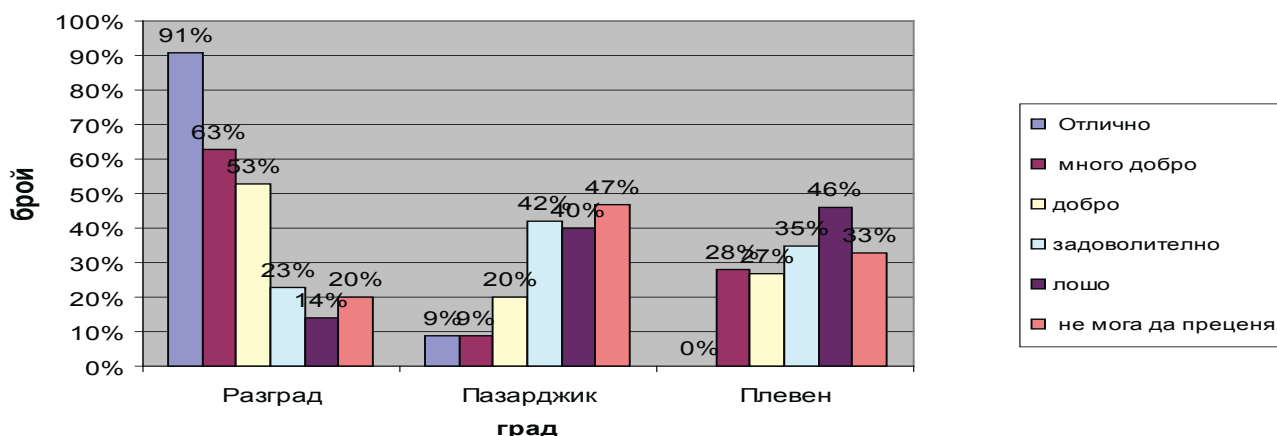

Оценката за „бързина на съдебното производство“ в Окръжен съд е по-скоро положителна. 39% от анкетираните са дали оценка добра, много добра и отлична. Почти символичен е броят на участниците в анкетата, които определят бързината на съдебното производство в Окръжен съд, като „отлична“ (2%). По равен брой се разпределят мненията на останалите участници в анкетата. Съответно всеки пети (22%) е на мнение, че „бързината на съдебното производство е „задоволителна“. Всеки четвърти (24%) избира отговора: „не мога да преценя“. По-малък е дялът на отрицателните отговори на гражданите (15%).

По отношение на „Безпристрастността и обективността на правораздаването в Районен съд“ повечето анкетирани лица не се затрудняват да дадат категорична оценка. Най-високата оценка е „добра“, около която се обединяват близо една трета (29%) от анкетираните. Отлични оценки не липсват, макар и в рамките на символичните 2%. Дялът на посочилите „задоволителна оценка“ е близо една трета (23%). Всеки пети гражданин (24%) няма преценка за качеството на съдебните процедури. 12% определят безпристрастността и обективността на Районен съд като „много добра“. Лоша оценка за безпристрастността на правораздаването дава всеки десети (10%).

**Как оценявате качеството на правораздаване в Районен съд във Вашия град?
2. Бързина на съдебните процедури:**

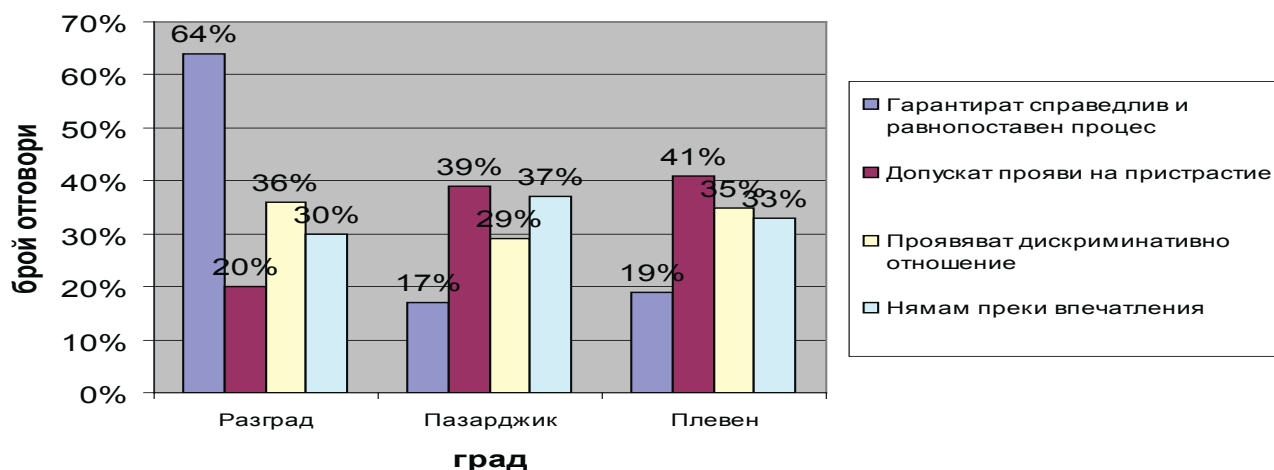

„Бързината на съдебните процедури в Районен съд“ се определя като добра и много добра в мнението на 37% от участниците в анкетата. За всеки пети (22%) от анкетираните „бързината на съдебните процедури“ е „задоволителна“. Делът на запитаните, които се затрудняват в преценката си, е същият - 24%. 15% я определят откровено като лоша. Едва 2% са дали отлична оценка.

Отговорите показват, че към момента надделява позитивната оценка за качеството на правораздаване в районния съд. Негативни нагласи формира не толкова „безпристрастността и обективността на съдебните процедури“, а отрицателните впечатления относно „бързината на съдебните процеси“.

Въпросът „Как оценявате отношението на съдиите към участниците в съдебния процес?“ предполага по-дълбоко и детайлно познаване на съдебния процес и ролята на всеки от участниците в него.

Как оценявате отношението на съдиите към участниците в съдебния процес?

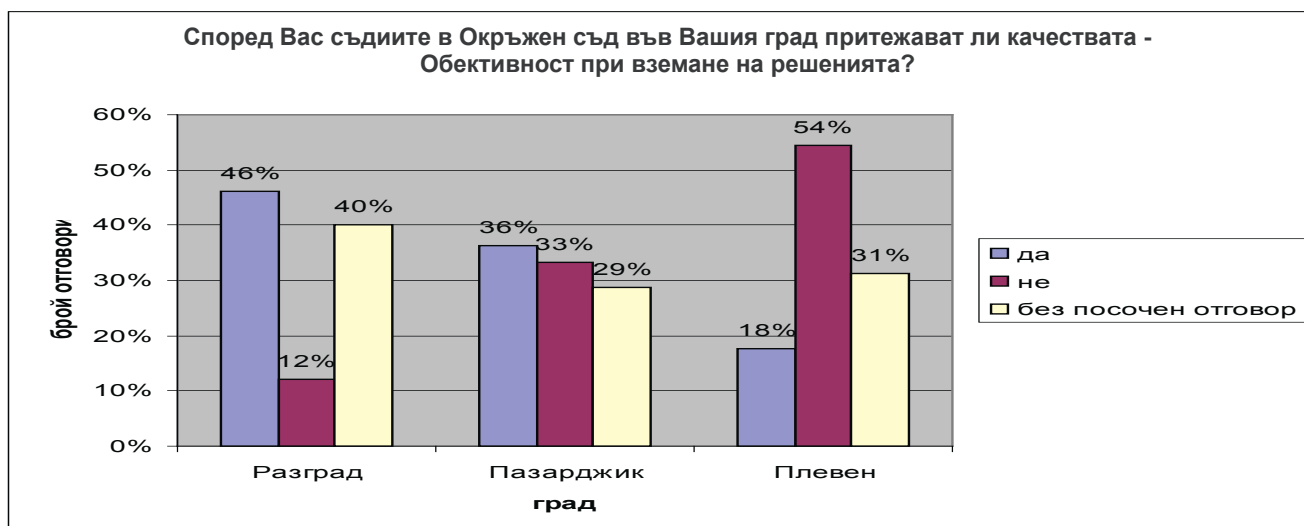
Преобладаващата част анкетираните признават, че „нямат преки впечатления“ за отношението на съдиите към участниците в съдебния процес. Около този отговор се обединяват повече от една трета (35%) от запитаните. Вероятно повечето от тях не са имали до момента повод да потърсят правосъдие и участват в съдебен процес. Една трета от участниците в анкетата са убедени, че съдиите допускат прояви на пристрастие (32%) и проявяват дискриминативно отношение към участниците в съдебния процес (15%). Едва 18% заявяват, че съдиите гарантират справедлив и равнопоставен процес.

Прави впечатление почти балансираното противоречие между две групи хора, които смятат, че съдиите гарантират справедлив и равнопоставен процес и тези, които намират, че има съдии, които проявяват дискриминация спрямо участниците в процеса.

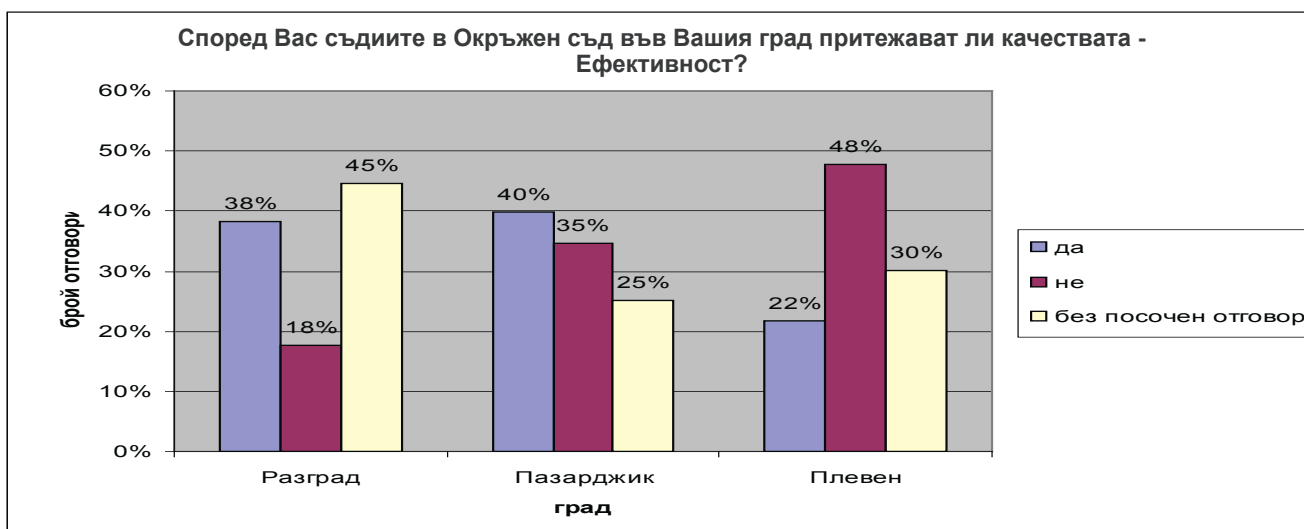
Запитани как оценяват качеството на съдебния процес, свързани с бързината, обективността и безпристрастността на съдебните дела, анкетираните показват противоречиви нагласи. Повечето няма определено мнение, преобладават оценките за средно ниво на организацията на съдебния процес.

Сложна е картината с оценките, които анкетираните дават за съдиите. Голяма част от запитаните оценяват по достойнство професионалните качества на магистратите, свързани с тяхната компетентност, обективност и ефективност.

Резултатите на въпрос „Според Вас съдиите в Окръжен съд притежават ли изброените по-долу качества“ показват преобладаващо положително мнение за съдиите и усещане, че проявяват обективно отношение в процеса. Половината от анкетираните (48%) са убедени, че за окръжните съдии най-присъщ е професионализмът. На второ място е поставен общественият престиж от 43% от анкетираните. На трето място с 38% съгласие е посочена обективността на магистратите. Преобладава мнението, че съдиите в окръжните съдилища не са неподкупни. Това смятат 42% от анкетираните.

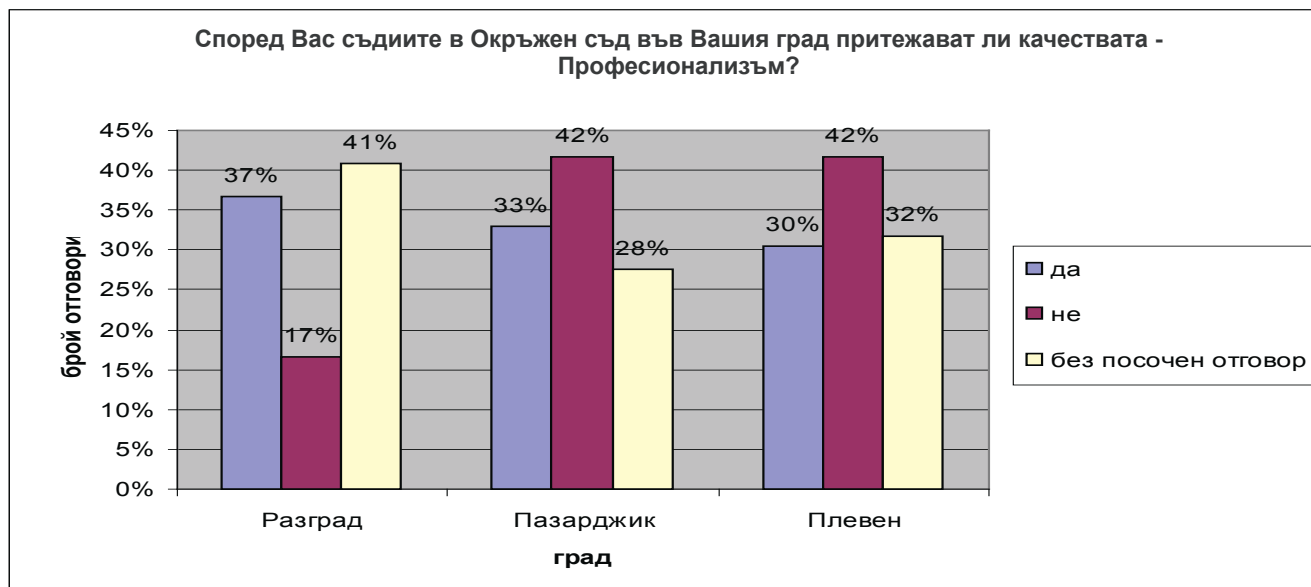

Оценката за ефективността на съдийските състави е разпределена почти поравно между одобрението и неодобрението.

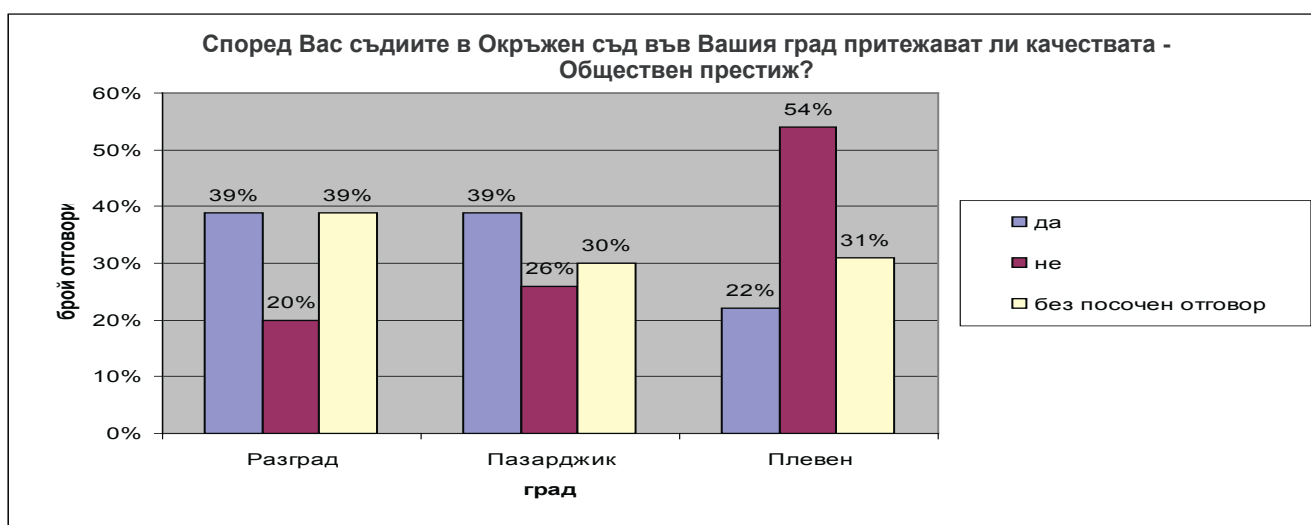

По отношение ефективността на съдиите в окръжен съд, в трите града преобладаващото мнение е положително, като най-високо мнение имат жителите от Разград (38 %). Почти балансирани са положителните отговори на анкетираните в Разград и Пазарджик. Отново в град Разград почти половината запитани нямат мнение за ефективност на съдиите в Окръжен съд (45 %).

Обществената представа за качествата на съдиите и в двете съдилища се гради най-вече върху вярата в техния професионализъм, обществен престиж, обективност при вземане на решения и ефективност – качества, които са наложени и от предмета на тяхната работа – правораздаването. Професионализмът на съдиите в Районен и Окръжен съд е с много добра оценка, за което се говори само в превъзходна степен. Констатираме с тревога, че се наблюдава масова убеденост за съдиите в Районен и в Окръжен съд, че не са неподкупни.

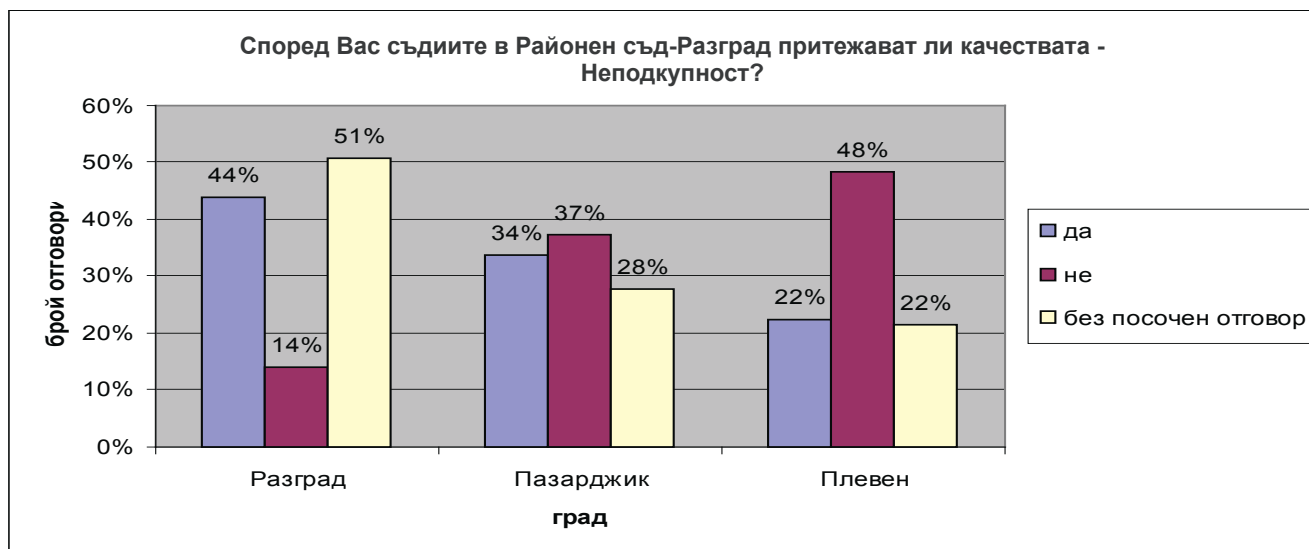

В трите града преобладава положително мнение за професионализма на съдиите в окръжен съд. Най-много утвърдителни отговори са посочени в град Разград (37%). Един и същ процент са отрицателните отговори в град Пазарджик и Плевен (42%) в сравнение с Разград (17%) за качеството професионализъм.

В същото време стряскаща е убедеността на запитаните граждани, които в огромното си болшинството твърдят, че не вярват в неподкупността на съда. Съмненията за корупция в храма на Темида са изразени категорично и в процентно отношение, когато въпросите предполагат отговор „Да“

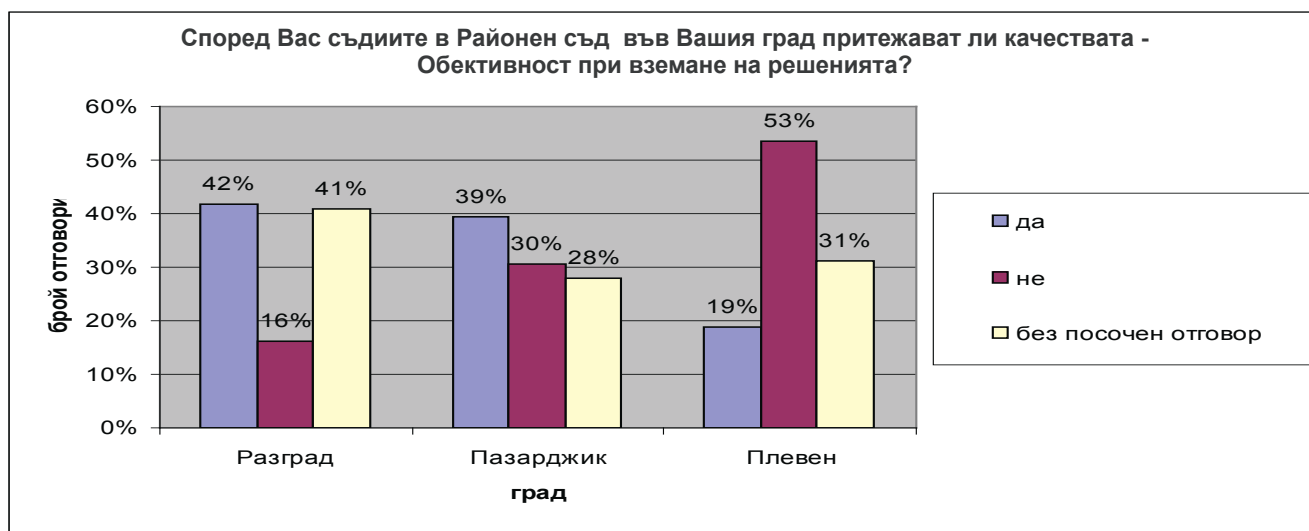
или „Не“ и в анкетните форми, предназначени за свободно изразени препоръки. Сред тях срещаме стряскащи обобщения, че съдебната ни система е „гола вода“, че е крайно време магистратите „да спрат да шофират пияни“, че „само Брюксел може да изрине Авгиевите обори на българските съдилища“.

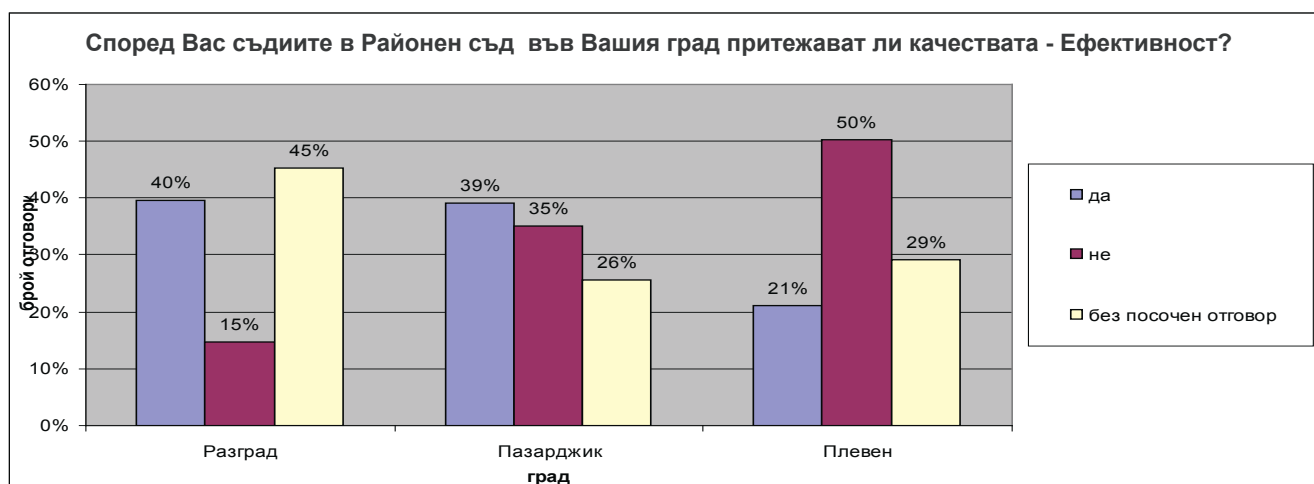
Интересна е възходящата тенденция в отговорите за трите града. Една пета (22%) вярват, че съдиите са неподкупни в Плевен. С 10% повече са в Пазарджик (34%), за да стигнем до 44% в Разград. Отрицателните отговори са в обратна прогресия, като най-високи стойности са посочени в Плевен (48%), следва Пазарджик с 37% и накрая е Разград с 14%.

На седми въпрос „Според Вас съдиите в Районен съд X притежават ли качествата, изброени по-долу?“ мнението на анкетираните е:

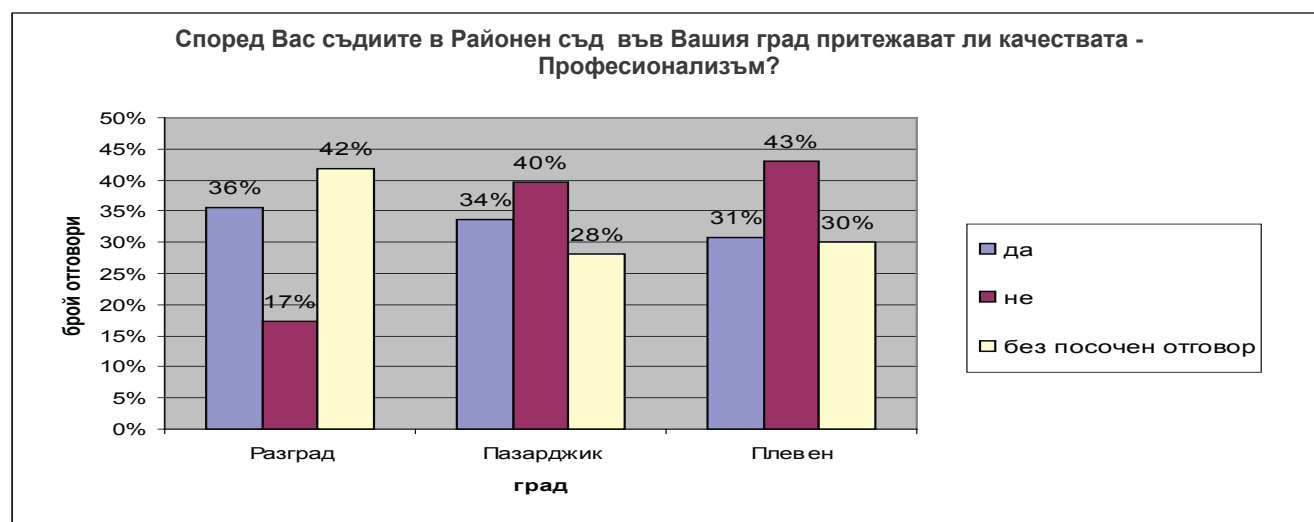
Повече от една трета от запитаните в Пазарджик (39%) смятат, че съдиите са обективни при вземане на решенията. Малко повече са в Разград (42%), докато в Плевен 53% са посочили точно обратното. В град Разград равен брой анкетирани са дали положително мнение и нямат конкретен отговор (около 40%).

В трите града преобладава положително мнение за ефективност на съдиите в Районен съд, с тази разлика, че в град Плевен е с 10 пункта по-надолу. В град Пазарджик има почти балансирано съотношение между отрицателните и положителните отговори (съответно 39% и 35%). Съдиите не проявяват ефективност в своята работа, смятат половината запитани в гр. Плевен (50%).

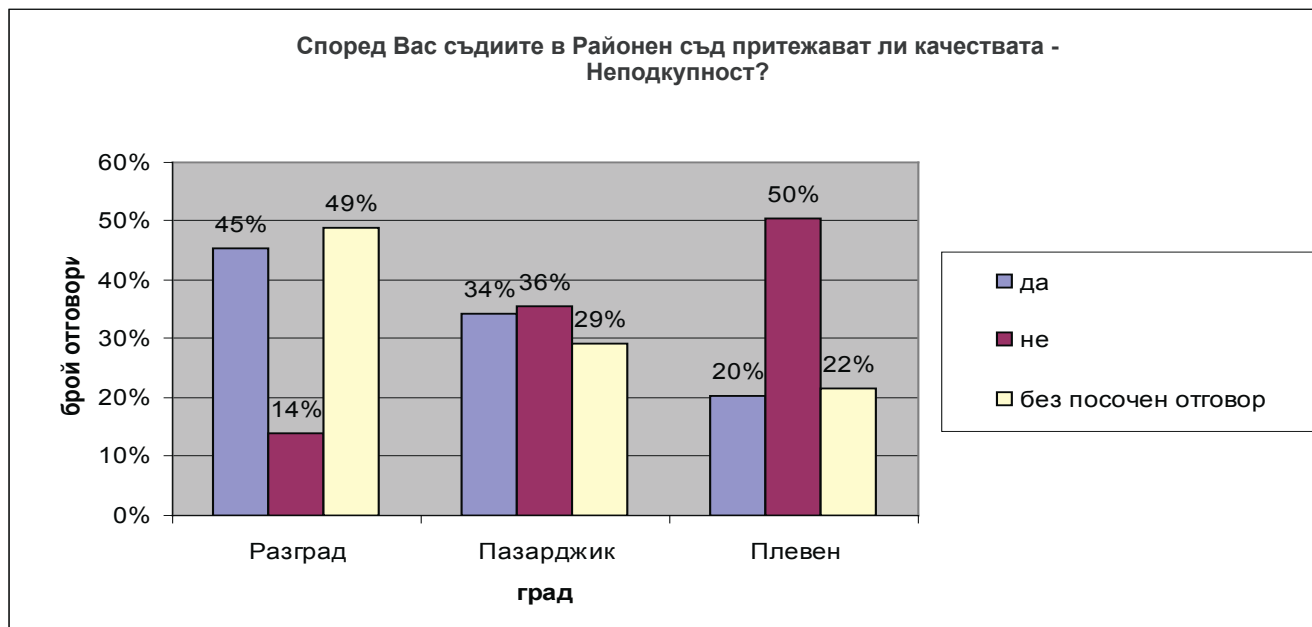
В градовете Разград и Пазарджик са единодушни в мнението си за високия професионализъм на съдиите (40 %), а в Плевен оценката е с 5 % по-надолу. Положителните отговори са почти балансиранни, но са преобладаващи от отрицателните.

Показателен е големият брой анкетирани жители от град Разград, които са на мнение, че съдиите притежават обществен престиж (41 %). В град Пазарджик има почти равен брой жители, които са на същото мнение (40 %). В град Плевен положителните отговори намаляват наполовина (20 %) и преобладават отрицателните (55 %).

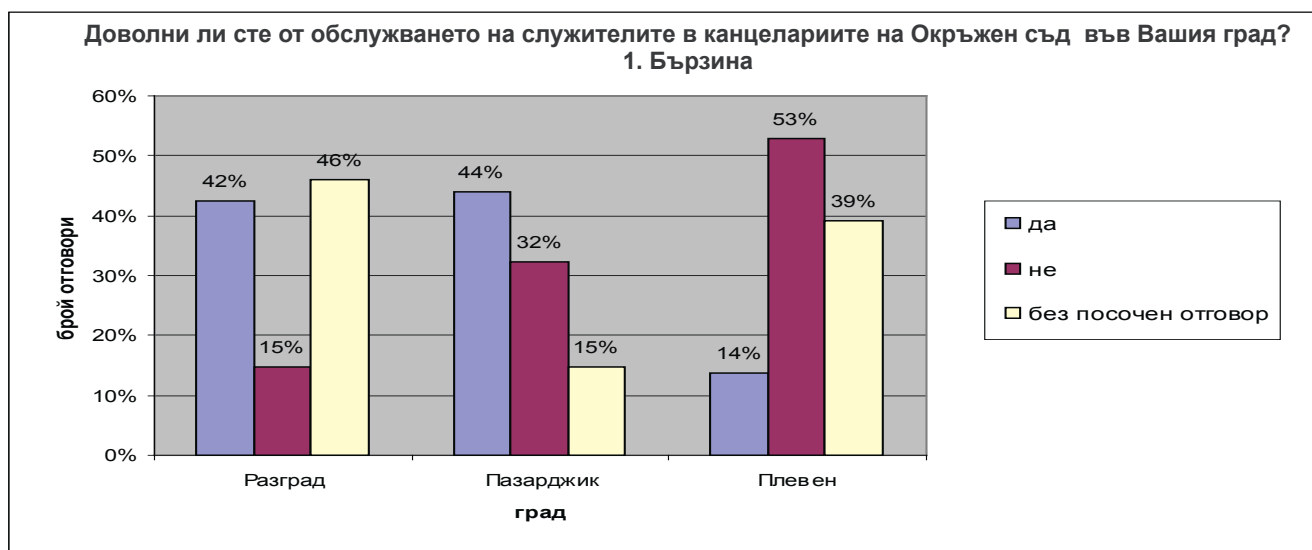

Жителите на трите града дават почти същите отговори за качеството на неподкупност, както на съдиите в Окръжен съд. В град Разград жителите в този случай предпочетоха да не посочват конкретно мнение (45 %), докато в Плевен има голяма активност и преобладаващо е отрицателното отношение за неподкупността на съдиите в Районен съд (50%). Следват ги 36 %, посочили отговор „Не“ в град Пазарджик. Те смятат, че съдиите в Районен съд се поддават на подкуп. Тук забелязваме един баланс между положителните отговори и анкетираните без конкретно мнение.

При двете аналогични запитвания за качествата на съдиите в изследваните институции в трите наблюдавани града срещаме сходни обществени нагласи. Анкетираните оценяват демонстрираните от съдиите обективност, ефективност и професионализъм, като мненията са балансирани и разделени почти поравно. По-диференцирани са мненията за обществения престиж на магистратите, където преобладават положителните оценки.

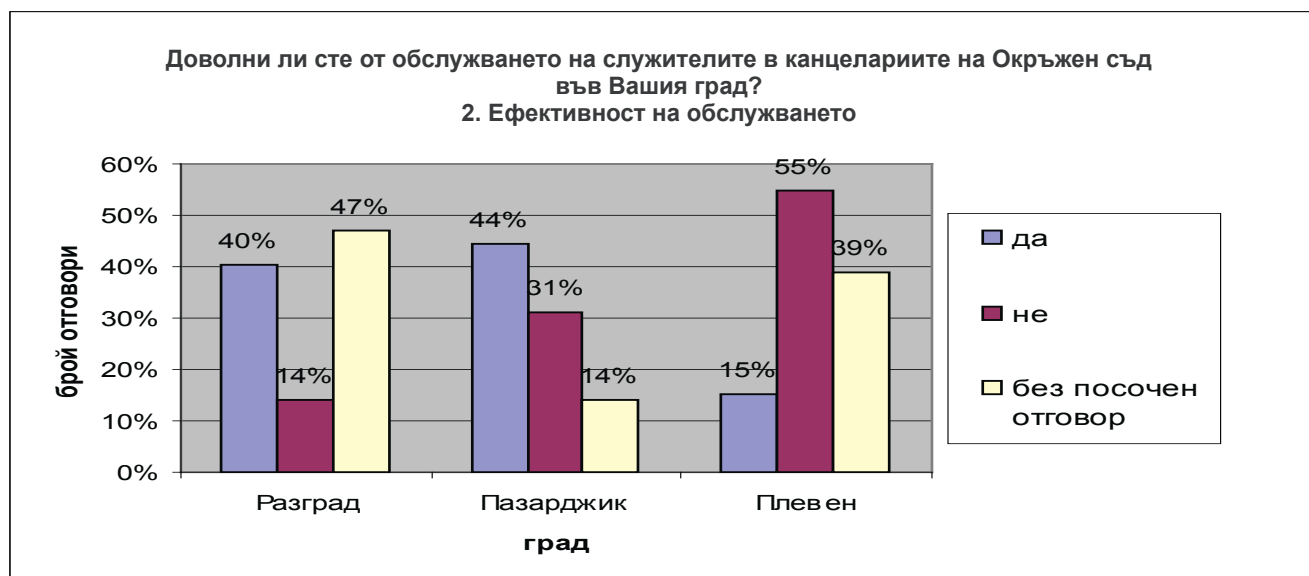
Особено тревожна е тенденцията при последния въпрос, свързан с неподкупността на съдиите. В двете запитвания за безкористността на магистратите и в окръжните, и в районните съдилища преобладават мненията, че жреците на Темида са склонни към корупция. Най-предпазливи в оценките си са гражданите на Разград, които в мнозинството си 48 % и 56 % остават въпроса без отговор, но не са готови да кажат категорично „Не“. В Плевен 62 % от запитаните твърдят, че в съдилищата в града работят подкупни съдии, а в Пазарджик този процент е съответно 48 % и 43 %.

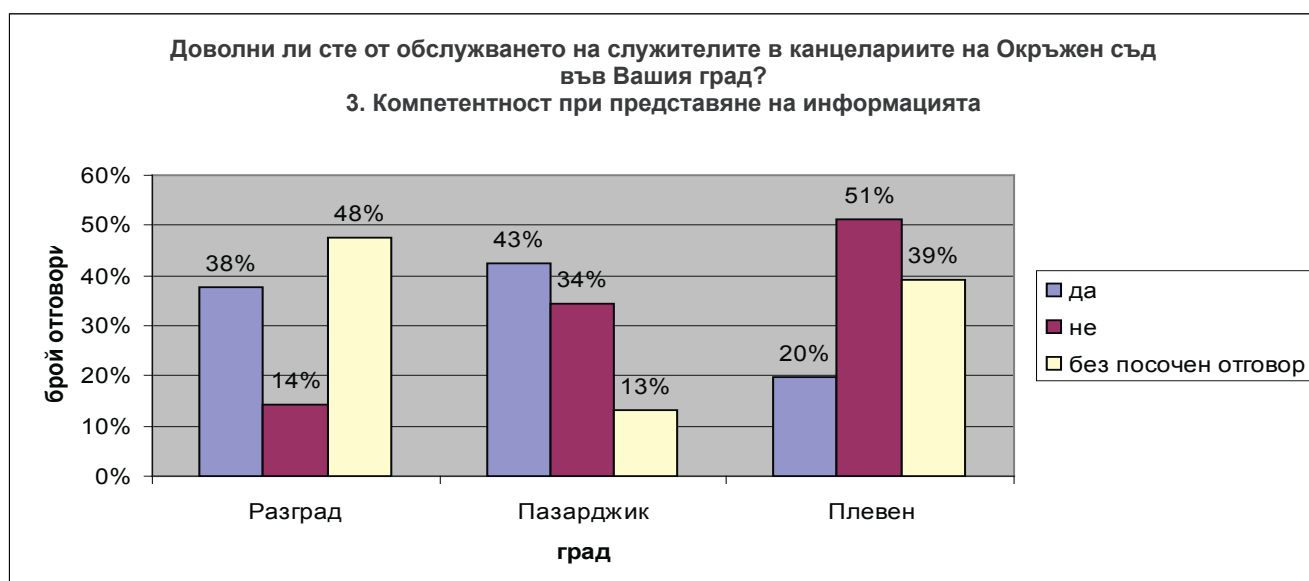
Критични са и оценките за организацията на работата в съдебните канцеларии. Гражданите изискват не просто бързина и компетентност от служителите в тях, но често отбелязват, че са жертва на грубо и пренебрежително отношение. Това показва от една страна недоволство от услугите на съдебната власт и претенции за по-високи стандарти от страна на потребителите на тези публични услуги.

На осми въпрос „Доволни ли сте от обслужването на служителите в канцелариите на Окръжния съд?“ отговорите са:

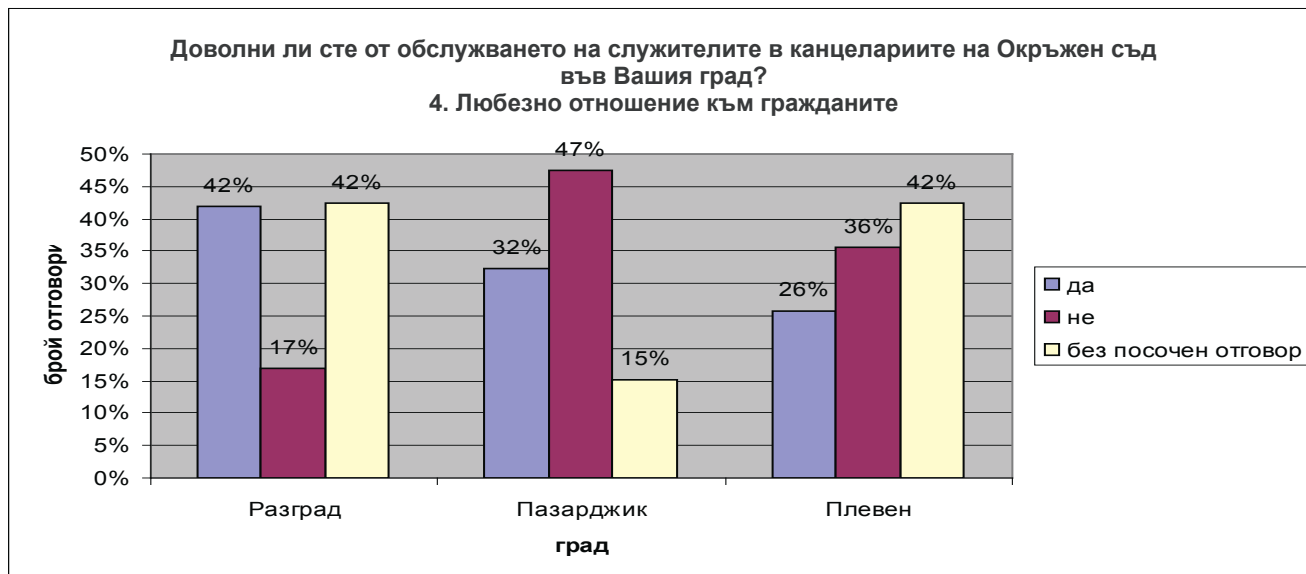
В градовете Разград и Пазарджик, жителите са почти на едно мнение за бързината и ефективността на обслужване в канцелариите на Окръжния съд (около 56 %). В град Плевен категорично се противопоставят на благоприятните отзиви за колегите в другите два града. Тяхното становище „Не“ по отношение на бързина, ефективност, компетентност на служителите в канцелариите на Окръжен съд е над 50 %. Докато в Разград и Пазарджик превес имат положителните мнения, то в Плевен повече от половината (53 %) са посочили отрицателни отговори.

С най-много положителни отговори за компетентността на служителите от деловодствата в Окръжен съд са отговорили жителите на град Пазарджик (43 %), а най-малък е процентът на недоволните в град Разград (14 %).

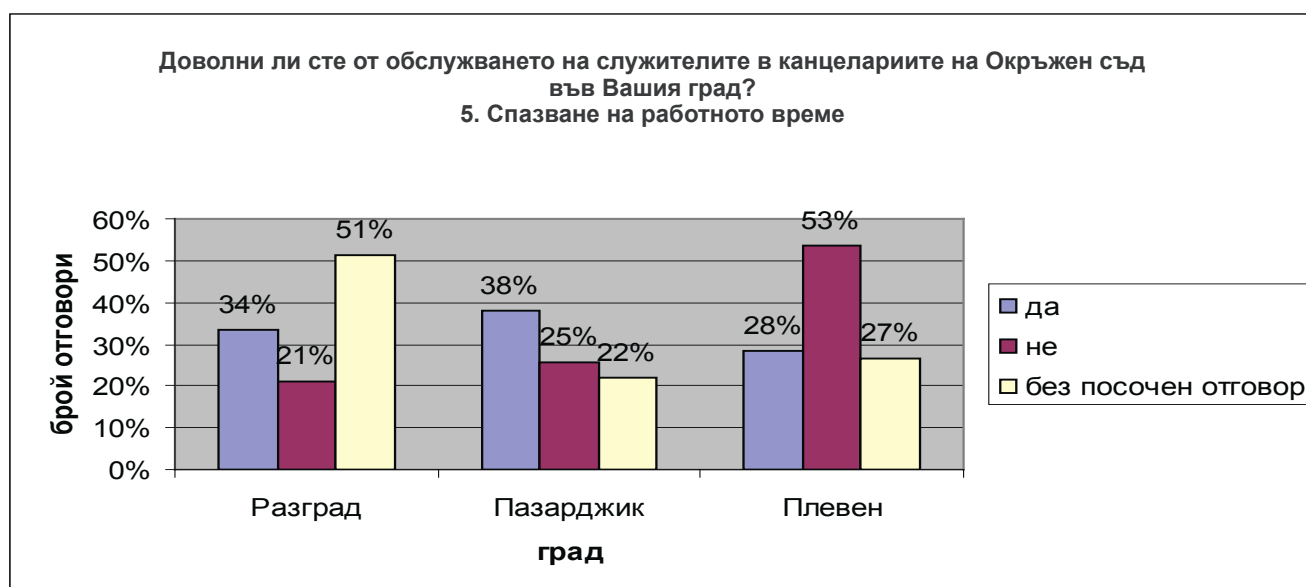

Единствено в град Разград анкетираните граждани (42 %) са доволни от любезно отношение на служителите. В останалите два града анкетираните жители са по-скоро недоволни от „любезното“ отношение на служителите в канцелариите на Окръжен съд. Следват ги тези от град Пазарджик (32 %). Жителите от град Плевен имат разлика от 10 % в положителните си мнения и недоволството си (между 25-35 %). В Разград и Плевен показателите са разнородни поради немалкия брой анкетиранни, които нямат конкретно мнение по този въпрос (42 % за двата града).

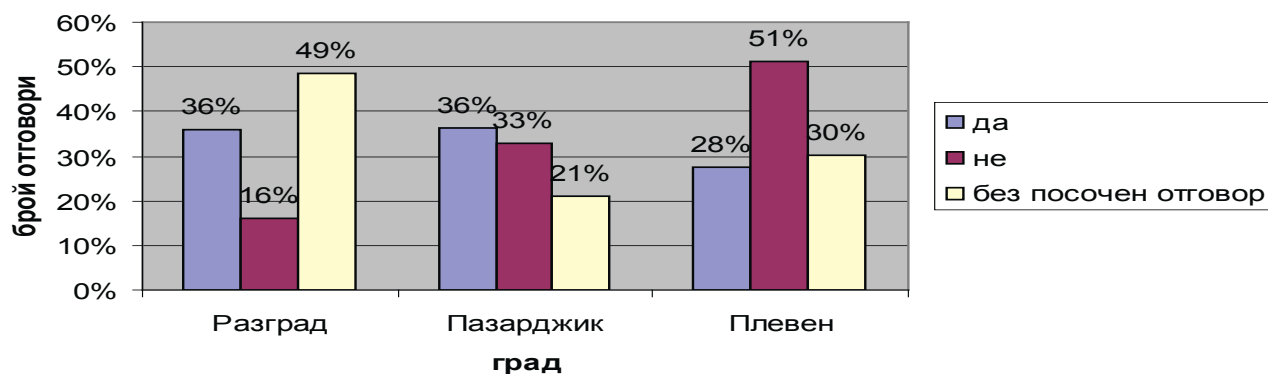
В Разград (34 %) и Пазарджик (38 %) голяма част от гражданите са категорични, че се спазва работното време в канцелариите на Окръжен съд, докато в Плевен те са по-ниски (28 %). Най-много отрицателни отговори са посочили повече от половината анкетиранни в град Плевен (53 %). На последно място е Разград с една пета (21 %) отрицателни отговори, но същевременно половината запитани (51 %) нямат мнение за това дали се спазва работното време в канцелариите на Окръжен съд.

Относно същите въпроси и за обслужването на служителите в канцеларията на Районен съд,

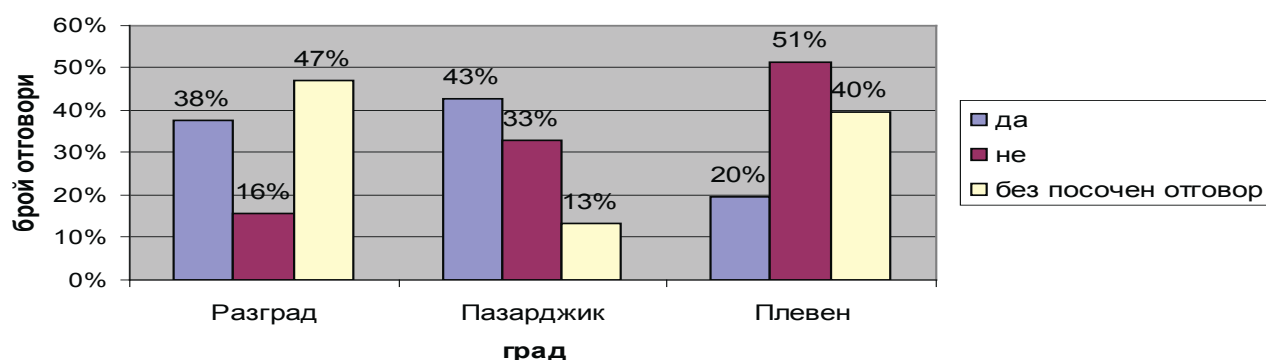
оценките се определят както следва: На първо място, както и при оценките за обслужването в Окръжен съд, 62 % от анкетираните заявяват, че „служителите в канцелариите на Районен съд спазват точно работното време“.

**Доволни ли сте от обслужването на служителите в канцелариите на Районен съд във
Вашия град?
5. Спазване на работното време**

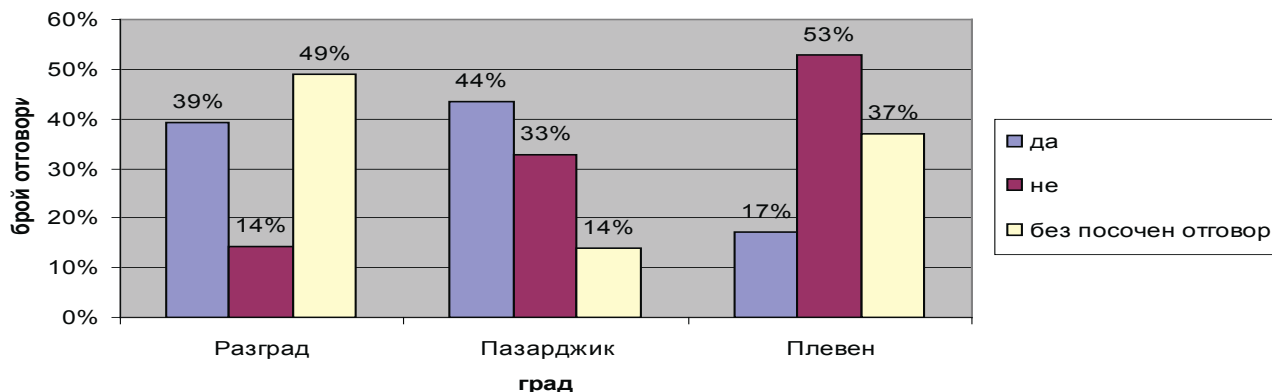
На второ място 49% от участниците в анкетата посочват „компетентността при предоставяне на информация“. В Разград и Пазарджик има почти балансиращо съотношение в положителните отговори за компетентността на служителите от Районния съд. В Пазарджик имат превес положителните мнения, докато за Плевен преобладават отрицателните.

**Доволни ли сте от обслужването на служителите в канцелариите на Районен съд във
Вашия град?
3. Компетентност при представяне на информацията**

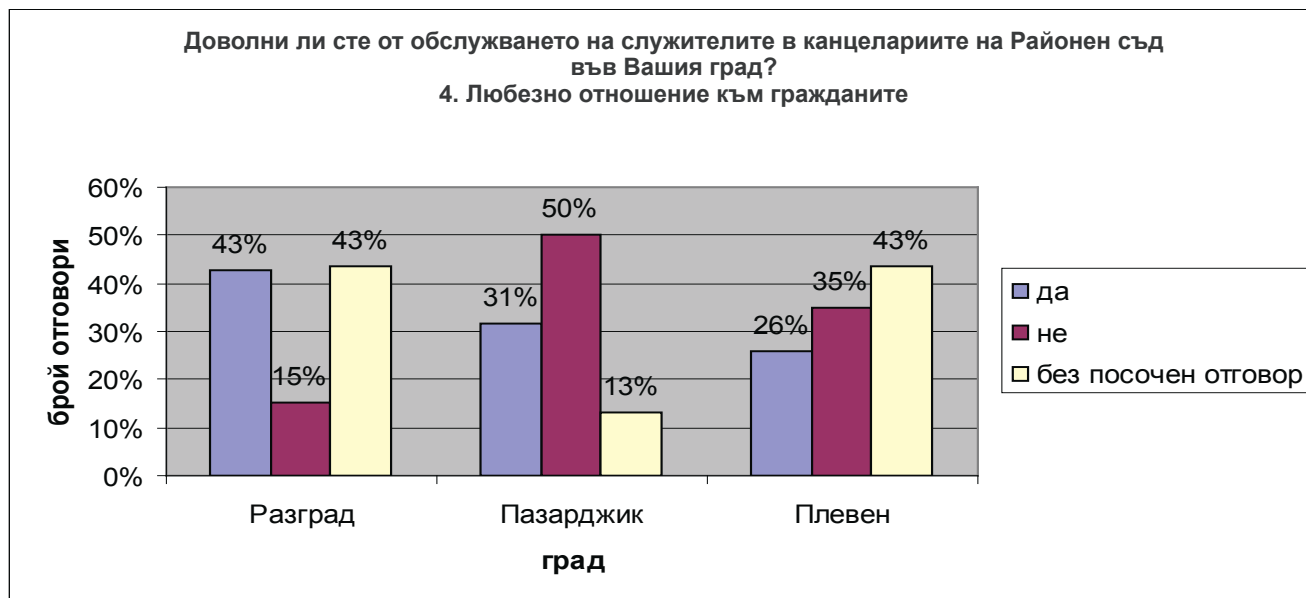

На трето място, според преценката на 45% от анкетираните, е поставена ефективността на обслужването.

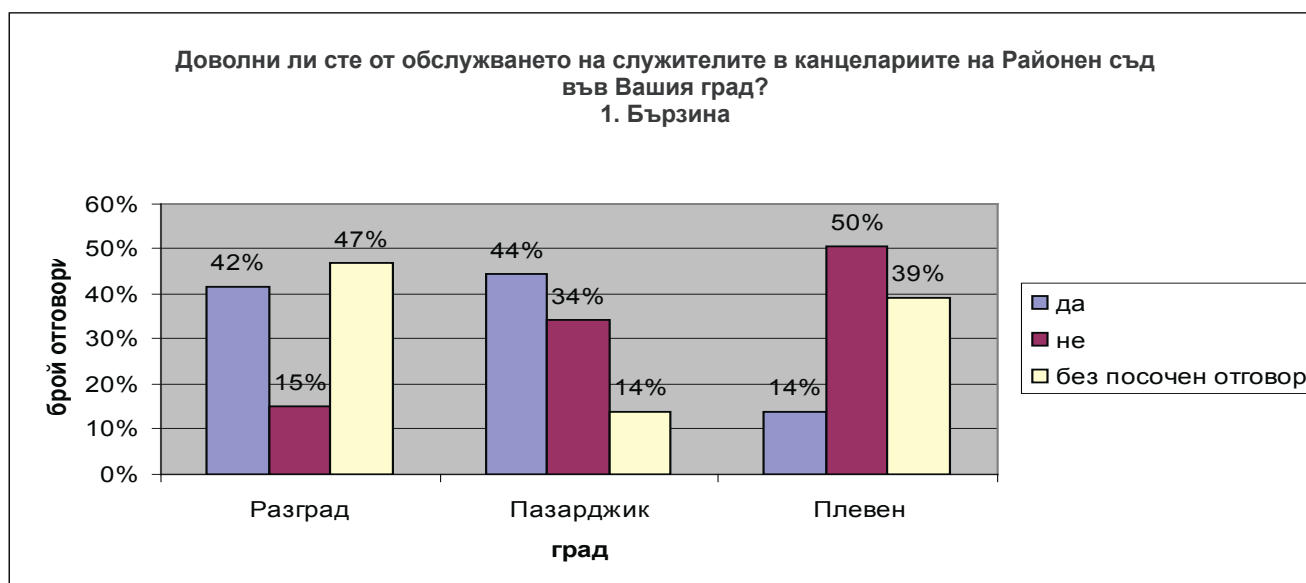
**Доволни ли сте от обслужването на служителите в канцелариите на Районен съд във
Вашия град?
2. Ефективност на обслужването**

Същият е и делът на оценките за любезното отношение към гражданите. То е впечатлило 45 % от участниците в анкетата които вярват, че служителите в канцеларията са достатъчно любезни с гражданите, но 31 % заявяват категорично, че това не е така.

С най-ниска оценка за нивото на обслужване на служителите в канцелариите на Районен съд е бързината на обслужване (40%).

Преценките по въпроса, засягащи нивото на обслужване от служителите в канцелариите на Районен и Окръжен съд, бележат основни предимства и ясно изразяват респекта на широката общественост и уважението ѝ към институцията.

Анкетираните граждани и в трите града смятат, че се спазва работното време в канцелариите на районните съдилища.

Посочените по-горе мнения на въпроса показват, че към момента надделява позитивната оценка за качеството на правораздаване в Районен съд. Гражданите са почти доволни от качеството на правораздаване в Районен съд. Негативна оценка се формира не толкова от отговорите на въпроса за „безпристрастността и обективността на съдебните процедури“ в Районен съд, а е резултат от отрицателните впечатления относно „бързината на съдебните процедури“.

Прозрачността на функциониране и отчетност на съда би могла да се подобри, смятат голяма част от анкетираните. Немалък процент (24%) са на мнение, че механизмите на функциониране и отчетност на съда не са прозрачни за гражданите.

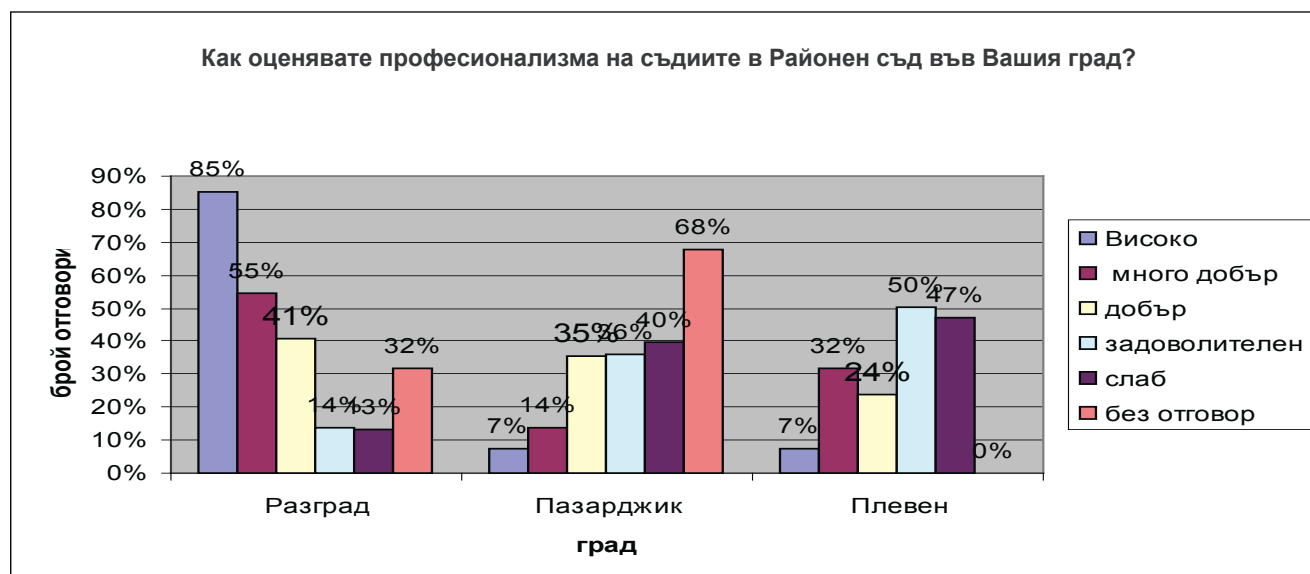
На въпроса „Смятате ли, че механизмите на функциониране и отчетност в съда във Вашия град са прозрачни за гражданите?“ са получени следните отговори:

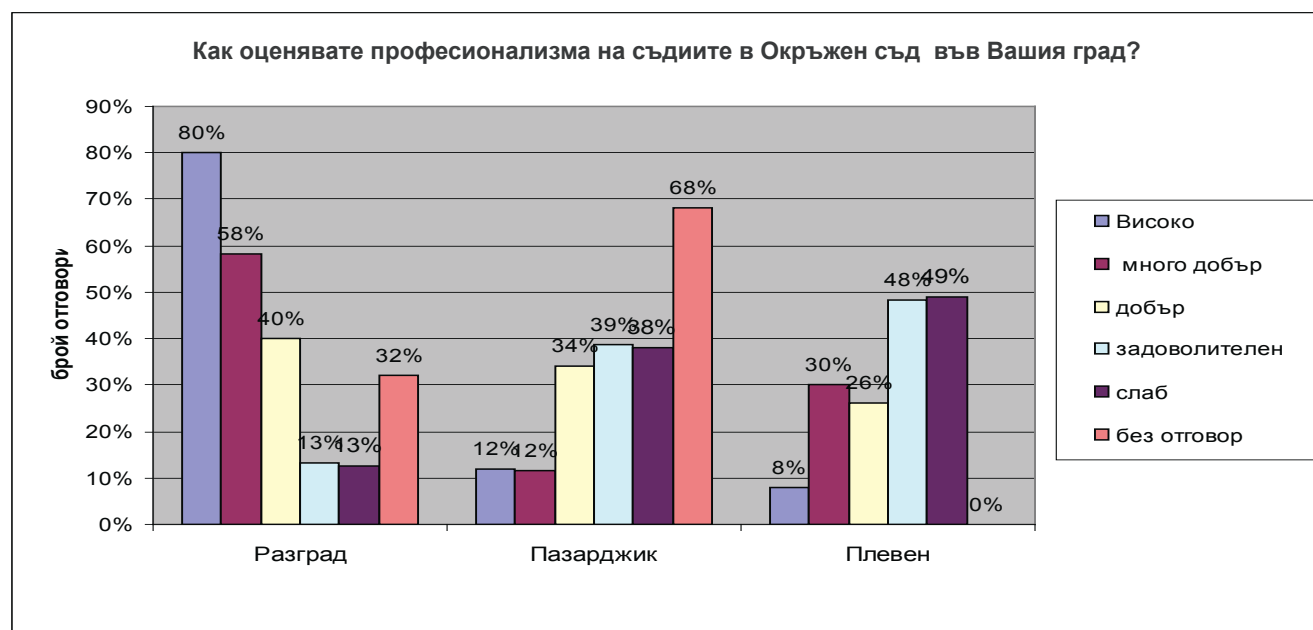
Анализът сочи, че преобладаващата част от запитаните не са доволни от механизмите, по които съдът функционира и се отчита пред обществото и очакват те да се подобрят.

Преобладават позитивните оценки за безпристрастност, обективност и бързината на правораздаването в Окръжен и Районен съд, което е знак за повишаване доверието към качеството на правораздаване. Повишаващото се доверие е по-скоро резултат от повечето получавана информация за работата на съда и от влиянието на информационните канали върху хората.

Помолени да дадат оценка на професионализма на съдиите в районните съдилища, повечето анкетирани са на мнение, че магистратите са добри професионалисти. Сравнително нисък е дялът на хората (9%), които са категорично недоволни от работата на съдиите. Всеки четвърти от запитаните обаче е отказал да се ангажира с конкретно мнение.

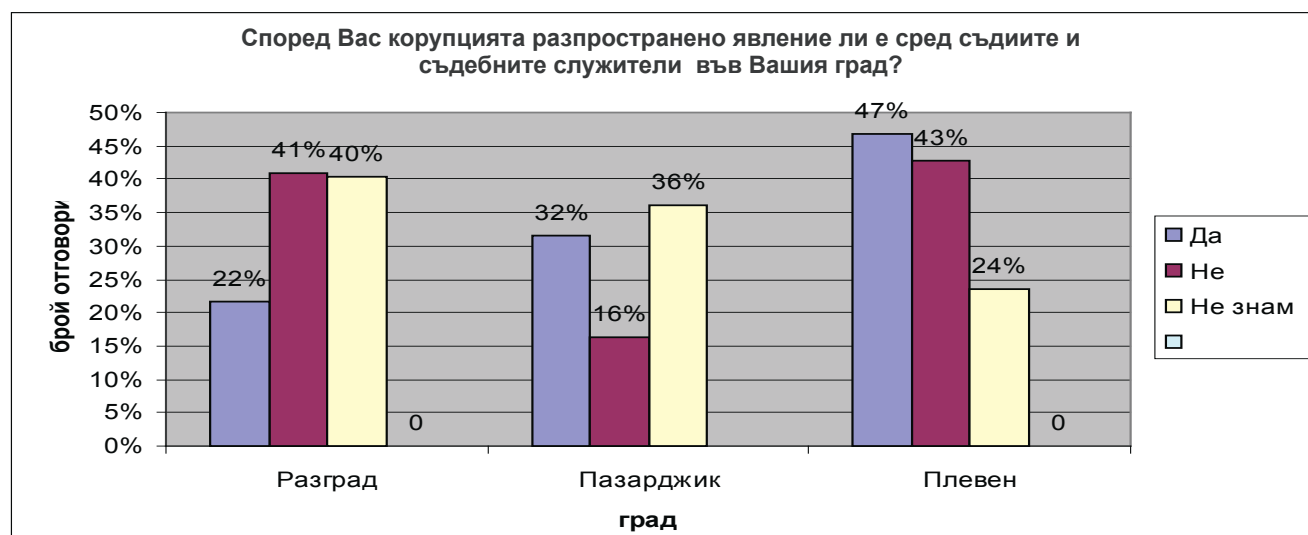

На въпроса „Как оценявате професионализма на съдиите в Окръжния съд във Вашия град?“ са дадени следните отговори:

Оценките за професионализма на магистратите в окръжните съдилища следва тенденцията, характеризираща мненията и за колегите им в районните магистратури. Преобладава оценката „Добър“. Отклонение наблюдаваме сред анкетираните в Плевен, където оценките „Задоволителен“ и „Слаб“ достигат общ превес от 53 % над останалите отговори. **Една трета от гражданите (33%) смятат, че корупцията е разпространено явление сред съдиите и съдебните служители.**

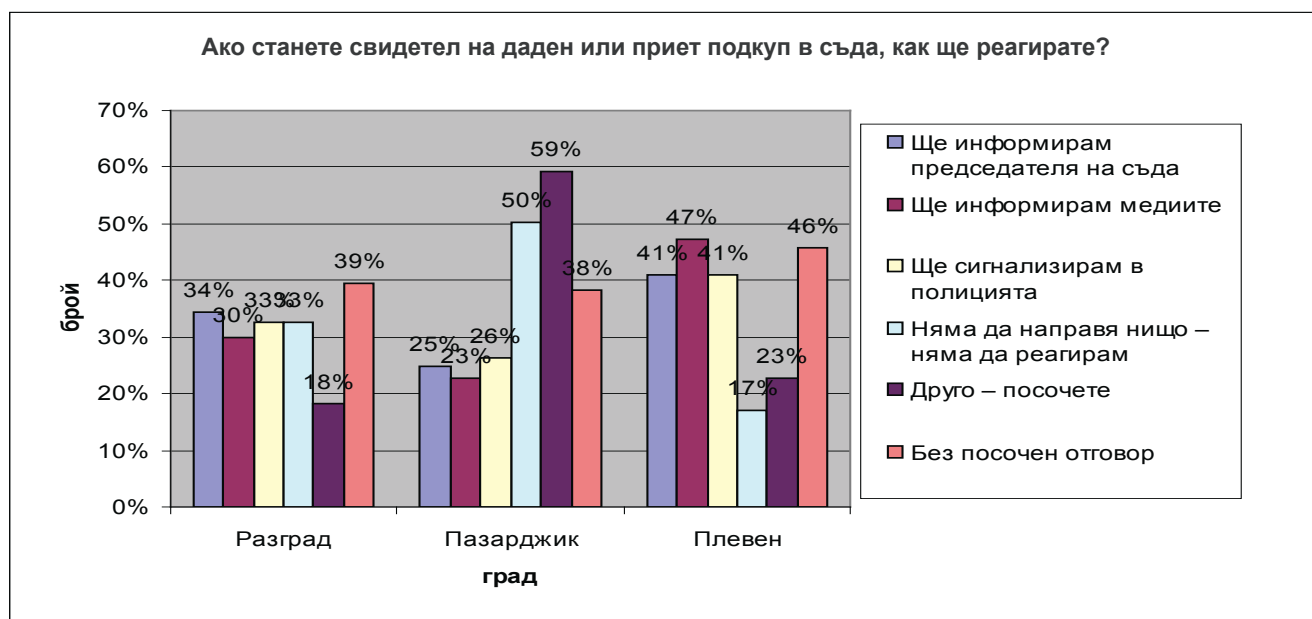
Посочените отговорите разкриват колебанията на обществеността между категорично доверие към съдебната институция и неговата липса. По-високият процент положителни отговори показва, че се проявява тенденция към увеличаване на доверието към съдебната система. Прави впечатление по-ниският процент на отговорите „Не знам“ и „Не мога да преценя“, които заемат по-малка позиция в проучването.

Отговорите на този въпрос показват най-тревожната тенденция в проучването. Анализът сочи, че всеки трети от анкетираните е категорично убеден, че в съда има корупция. Близко две трети от запитаните не се ангажират с конкретно мнение, но отговорът „Не знам“ показва, че не изключват подкупността като практика в съдилищата в своя град. Едва 8 % от участниците в допитването имат поло-

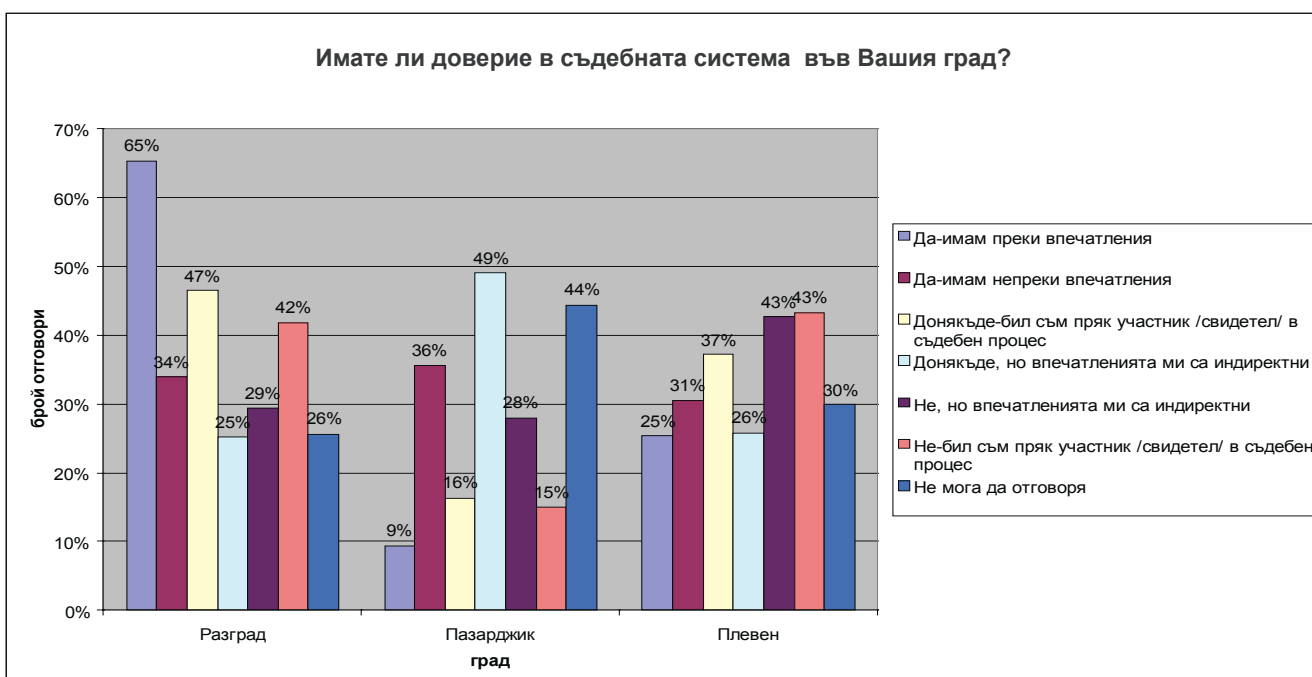
жителна нагласа за това, че не парите, а върховенството на закона са решаващи в съдебната практика там, където те живеят.

На въпроса „Ако станете свидетел на даден или приет подкуп в съда, как бихте реагирали? отговорите са:

Отговорите на този въпрос сочат, че голяма част от гражданите са готови да реагират, когато станат свидетели на корупция. Всеки трети заявява, че в такъв случай ще алармира полицията, почти толкова голяма е групата, която ще даде гласност на проблема чрез медии. За жалост не са много хората (около 30%), които са готови да съобщят за нелицеприятните факти на председателите на съдилищата. Явно доверието на обществото в собствените сили на съда да се променя в момента е силно подкопано. Един от запитаните в Плевен откровено е признал, че не би направил нищо, за да изобличи корупцията, „Поради предпазливост за собствения ми живот.“

На петнадесети въпрос „Имате ли доверие в съдебната система във Вашия град?“ отговорите са:

Отговорите на този въпрос са разнопосочни. Преобладават хората с неопределено мнение, избрали отговора „донякъде“. Така е отговорил всеки четвърти, който никога не е участвал лично в съдебен процес (24 %), както и за призоваването в съдебна зала – 13 %. Всеки четвърти (24 %) е декларирал, че не вярва в правосъдието у нас, независимо дали е ползвал или не неговите услуги.

Сравнително ниско е нивото на запитаните, които вярват в съдебните институции. Най-много положителни отговори (22 %) са получени в Разград, докато в останалите два града този дял е под 10 %.

Анкетираните са изключително активни и конкретни в препоръките си към работата на Районен и на Окръжен съд. Предложенията на гражданите са предимно за по-бързо приключване на делата. Безпристрастност, безкомпромисност, неподкупност и съзнателност при прилагане на законите като принцип на работа за всички служители на всички нива в системата.

Гражданите смятат, че е много важно да има повече прозрачност и по-голяма публичност в медиите за работата на съда. Да има периодичен отчет на съдиите за движението и крайния резултат от делата, които се провеждат, за тяхната продължителност и развитие в публичното пространство. Съдебната система да е открита, да има повече пресконференции, брифинги, за да бъдат гражданите запознати със своите права и правомощия“, „Да има независим граждански мониторинг върху работата на магистратите.“ Съдът да поддържа интернет страницата си, на която да има актуална информация, защото хората не знаят почти нищо.

Гражданите включват и препоръки за повишаване квалификацията на съдебните служители. Да се провеждат периодично обучения. Да се обучават в нови и популярни методи на работа по изискванията и стандартите на Европейския съюз. Помолени за „Вашите препоръки за подобряване дейността на Окръжния съд във Вашия град“ анкетирани са доста конкретни:

„Да се подобри подборът при назначенията, както и контролът на вече назначените“

Разград:

1. Съдиите да са по-обективни и безпристрастни.
2. Прозрачността да се подобри. Да се предоставя повече информация на гражданите.
3. 93 % от запитаните обаче са отказали да се ангажират с определено мнение. Една част от тях обясняват отказа си от препоръка, защото нямат преки впечатления от работата на магистратурата, други не знаят какво да препоръчат или не намират смисъл да го изразяват.

Пазарджик:

1. Нямам препоръки, защото ще им липсва обективност. Зад това мнение обаче стоят и нюанси от типа на „Кой ще вземе предвид моето мнение?“, „Виновни за лошия имидж на системата са не само съдиите, а всички ние, в България.“ „Да се спре шуробаджанащината при подбора и назначаването на магистратите“.
2. Да работят по-бързо, а не мудно, както сега. Бързина при решаване на делата, ефективност. Обективност, безпристрастност, професионализъм - препоръчват гражданите на съдиите. Да не протакат умишлено делата. Да не превръщат съда в Авгиеви обори, затлачени с процеси, които чакат от дълго време. Да разпределят делата на случаен принцип. Европа ни гледа под лупа. Да не вкарват в затвора само роми, които крадат, за да си хранят децата, а и едри риби. Законът да е равен за всички. Съдебната система да се реформира по европейските стандарти.
3. Съдът да поддържа актуална интернет страница. Гражданите се оплакват, че им липсва информация, както за работата на съдебната институция и за функциите на канцелариите, сведения за хода на различните дела.

4. Да няма вземане на пари при решаване на делата. Много са препоръките, свързани с прозрачността на магистратурата и желание да се премахне корупцията в системата. „Да няма прикриване на информация за наши и ваши хора“, „Случаят Стависки е показателен за нивото на съдебната ни система“, „Гола вода е нашето правосъдие, каквато е и държавата ни“, „Да не се прикриват хората от властта, когато са извършили престъпление“, са записали анкетърите в частта за свободно изразени мнения.
5. Да се обучават съдиите да работят по методите на Европейския съюз. Гражданите препоръчват магистратите да поддържат квалификация, съпоставима с тази на колегите им в Евросъюза, да въведат високи етични стандарти в работата си.

35 % или всеки трети от запитаните в града не е дал конкретно мнение по зададения въпрос.

Плевен

1. „Нямам препоръки, защото няма кой да ме чуе“. Не съм компетентен, не съм ползвал услугите на съда, не съм специалист. Така накратко обясняват отказа си от конкретна препоръка тези от запитаните, които не са дали определена формулировка, за това как трябва да се подобри работата на магистратурата в града.
2. Повече професионализъм изискват голяма част от запитаните. Под това обобщение намираме и на пръв поглед странни препоръки, които обаче явно отразяват практиката в ежедневието на някои магистрати и публичните оценки за тяхното поведение. „Да шофират трезви“. „Да не гуляят с мутрите“, „Да решават делата бързо и справедливо“, „Тотална промяна“, „Делата да не се гледат формално.“
3. Доверие и любезност спрямо гражданите.
4. Без корупция и с повече прозрачност. „Да не обслужват само тези с големите доходи“, „Да се уволнят корумпираните съдии“, „Да се въведе периодичен отчет за движението на делата и техния резултат и съдиите да носят отговорност“.

58 % от анкетирания не са дали никакъв отговор.

На седемнадесети въпрос „Вашите препоръки за подобряване дейността на Районния съд във Вашия град“ мненията групираме така:

Разград

Препоръките към Районния съд в Разград повтарят казаното и за Окръжния съд. 7% от анкетирания очакват съдиите да са по-обективни и безпристрастни, настояват за повече прозрачност в работата на магистратурата, надяват се, че съдът ще разшири информационната си дейност. 93% от запитаните обаче отказват да се ангажират с препоръки.

Пазарджик

1. „Не знам нищо за работата на съда и не мога да взема отношение“, „Нямам препоръки, „Просто трябва да сме по-честни“- така звучат обобщено отговорите на тези, които отказват да дадат конкретни становища по запитването.
2. „Да бъдат независими“ „Пълна обективност, по-добра осведоменост и компетентност“, „Повече уважение към гражданите и тяхната защита чрез законите.“, „Да не разделят хората на богати, бедни, черни и т.н.“, „Да упражняват закона в цялата му строгост“, „Да не протакат делата с години, това съсипва хората“, „Да съдят при доказана вина по бързата процедура, а не да се мотат с години“, „Да не допускат прояви на пристрастие“, „Да вършат работата си съвестно и без пристрастие“, „Да има справедливост“, „Често има дискриминация срещу ромите, никой не ни зачита за нищо“, „Да има еднакво отношение към всички“. „Работното време на служителите да не съвпада с работното време на

клиентите“, „По-любезно обслужване, защото често се натъквам на кисели физиономии в съда?“, „Да спазват работното време, защото се мотаят в барчето и по коридорите“, „Много груби служители, нелюбезни, агресивни“, „Всички са връзкари и затова са нахака-ни“, „По-голяма обективност при провеждане подбора на персонала“, „Реформи по европейски стандарти“.

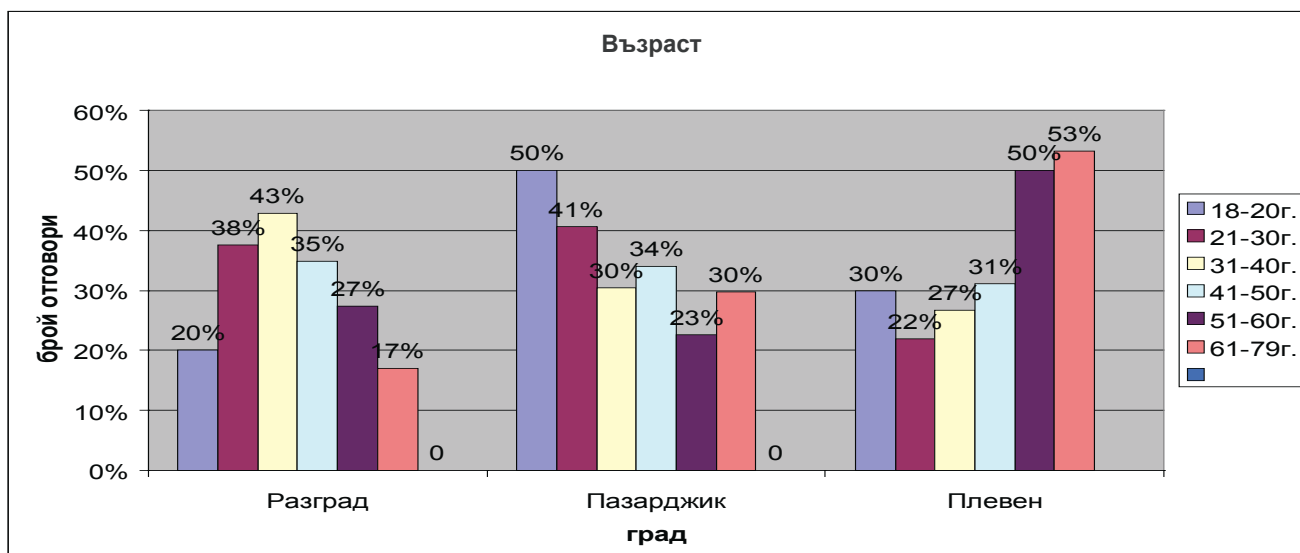
3. Съд, който работи по-добре и по-прозрачно, ще спечели доверието на обществеността. „Да има повече информация в медиите за дейността на съда. Хората трябва да научават и знаят правата си“, „Повече обратна връзка за реформите в съдебната система“, „Да има информационен център и всеки да знае къде да търси информация“, „Прозрачност и реализъм, а не лъжесвидетели от улицата“, „Да има „дни на отворените врати“ в съда“, „Да дават отчет всеки месец за дейността си и проблемите, с които се сблъскват“, „Повече информация да има, ние нищо не знаем. Само че ни критикуват от Евросъюза“, „Повече прозрачност в работата на съда, защото хората нищо не знаят и виждат в медиите само негативите“, „Открита съдебна система, повече пресконференции, брифинги, за да бъдат гражданите запознати със своите права и правомощия“, „Да има независим граждански мониторинг върху работата на магистратите“. „Всеки служител да има табелка с длъжността и името си. Да има в съда указателни табели и информация относно дейността, да не се лутат гражданите“.
4. „Да повишават квалификацията си“, „Да се обучават“. „Да се подобри подборът при назначенията“, „По-голяма честност при провеждане на конкурси“, „Да бъдат обучени служителите по европейски стандарти за работа“.
5. Да ги сменят, ако ги хванат с подкуп. „Да няма прикриване на информация за „ваши“ и „наши“, „Не на корупцията и бавното придвижване на делата“, „Гола вода е нашето правосъдие, като цялата държава. Корумпирани магистрати“, „Съдът се модернизира и променя в положителна посока. Трябва да му дадем време и той ще стане ефективен“, „Да се намалят таксите за издаване на най-елементарни документи“.

Плевен

1. „Все едно, няма да бъдем чути“ - зад това мнение застават значителна част от анкетираните граждани на Плевен.
2. „Компетентност, професионализъм, ефективност“. Така звучат обобщено голяма част от препоръките на запитаните. Освен това, гражданите изискват бързина, безкомпромисност. „Да си гледат работата така, както се грижат за личните си интереси“. „Да са съвестни, за да не се налага на хората да търсят правосъдие в Страсбург“.
3. „Прозрачност“ са препоръчали на съда голяма група анкетирани в Плевен.

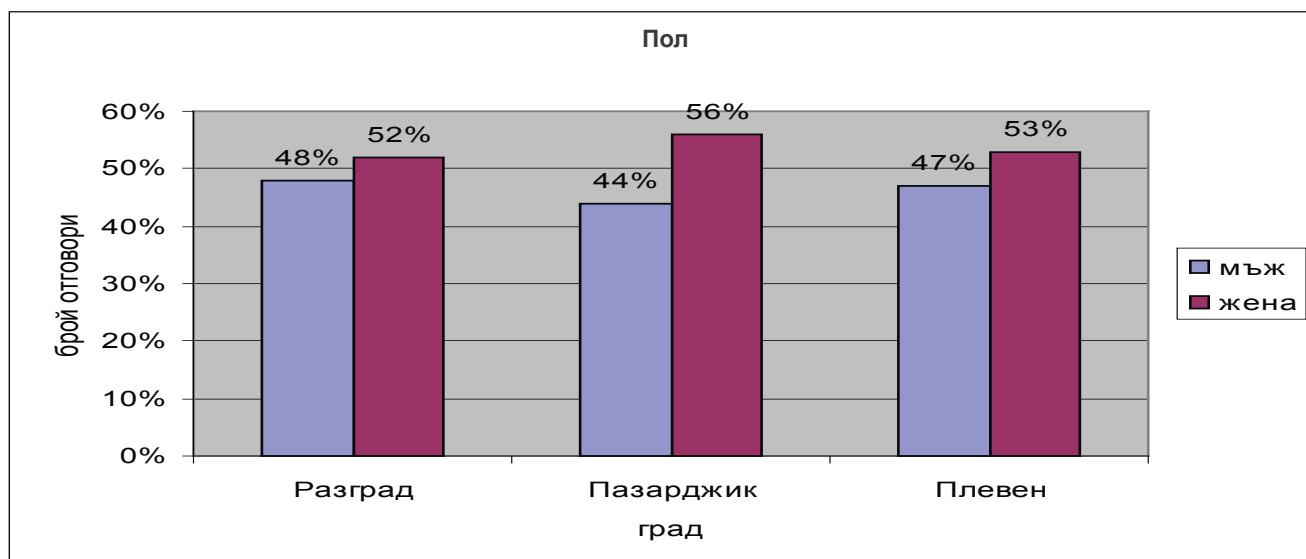
„Без корупция“ изискват значителен дял от запитаните. „Да се ограничи корупцията и пристрастието към хората с много пари и силните на деня“, „Да не се допуска купуване на дело“, „Да се уволняват корумпираните съдии“, „Пълна подмяна на съдиите“, „Контрол и наказания“ са само част от конкретните отговори, обобщени в този аспект. „Случаят Ставийски е показателен за дейността на съдебната ни система“. „Всяко разследване да разкрива истинските извършители на престъплението, без да се прикриват хората на властта, ако са извършители на дадено престъпление“. „Да се преустанови корупционната практика“. „Гола вода е нашето правосъдие, като цялата държава. Корумпирани магистрати“.

В изследването на публичния образ на съда участват предимно млади хора и хора в активна възраст. По-малка част от представителната извадка включва хора на възраст от 50 – 60 години и по-възрастни лица.

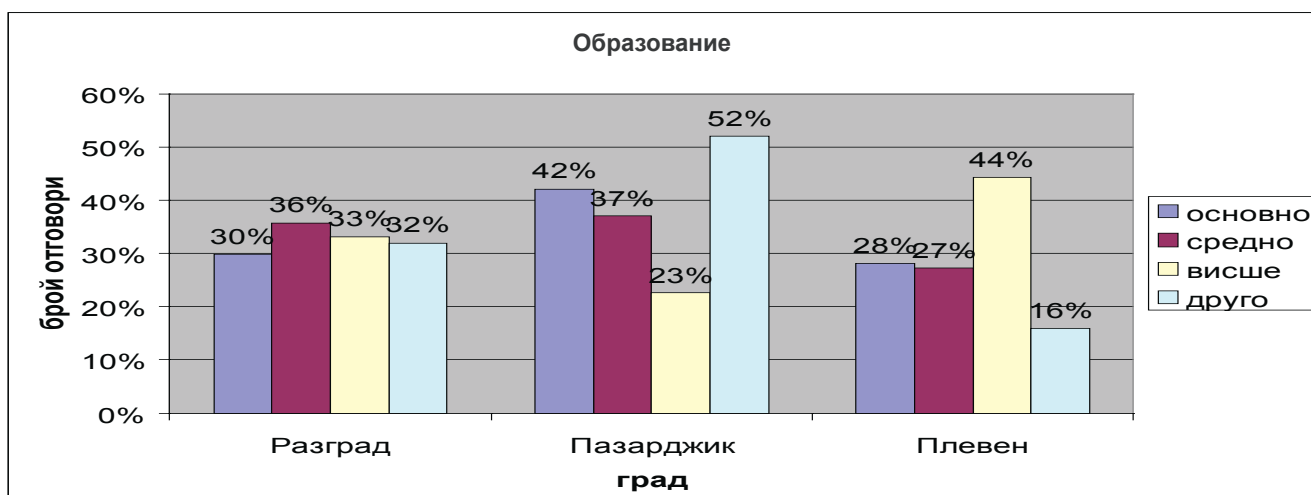

19. Пол: Характеристиката на анкетираните в зависимост от тяхната принадлежност по пол е:

В настоящото изследване доминиращи са впечатленията на жените пред тези на мъжете.

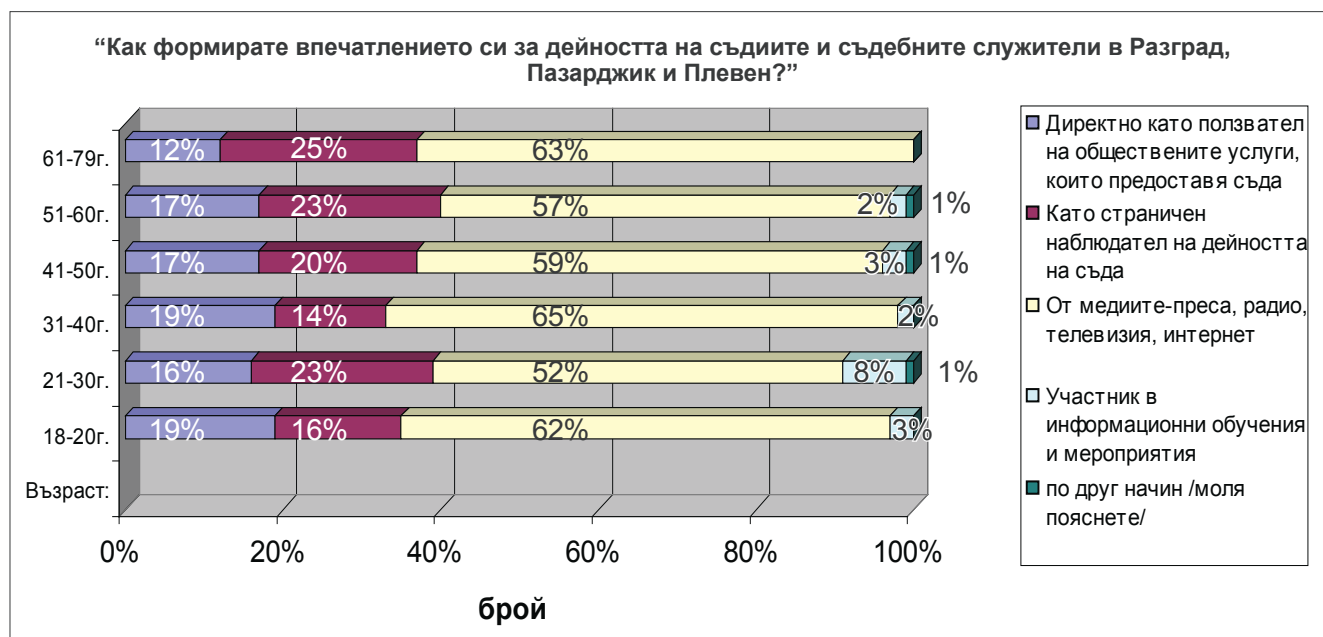

20. Образование: Сред участниците в анкетата има хора с висше, средно и основно образование. Нито едно от анкетираните лица не е посочило, че няма образование. Прави впечатление високият образователен ценз на участниците.

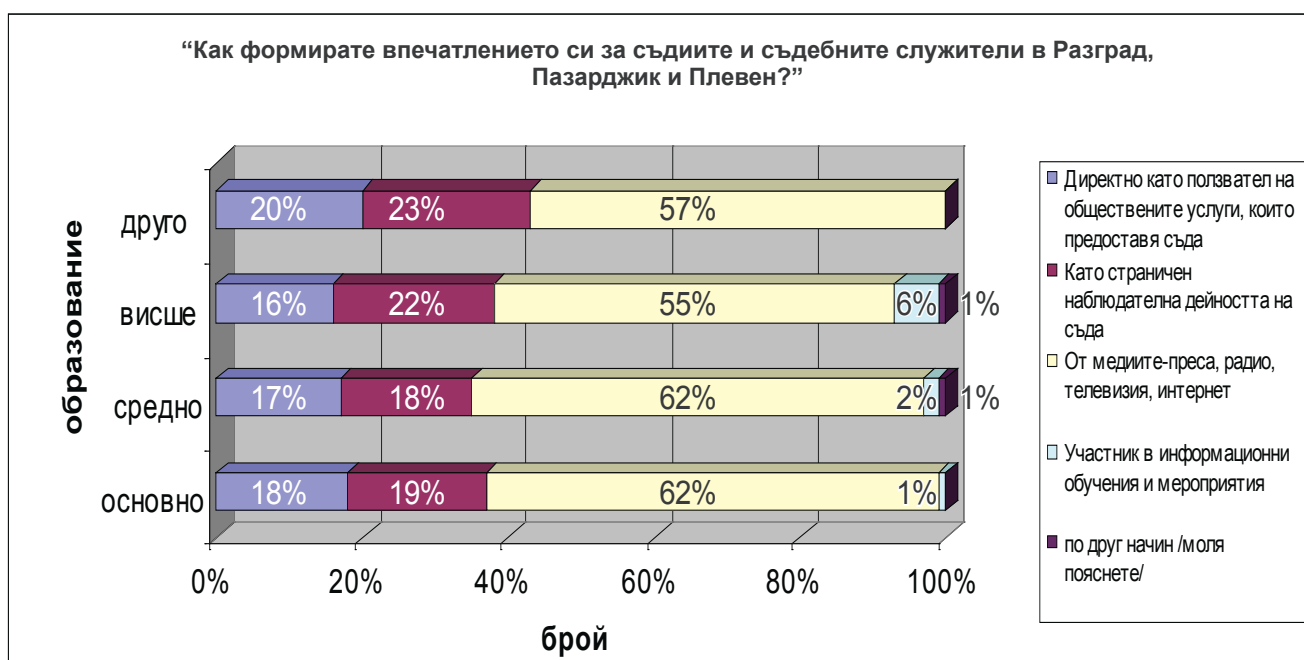
Съпоставката на демографските показатели от статистическия блок с отговорите на въпроса „Как формирате впечатлението си за дейността на съдиите и съдебните служители в градовете Разград, Пазарджик и Плевен?“ показва, че:

В зависимост от възрастта способите за набиране на информация за съдебните институции варират така:

Анализът на отговорите на същия въпрос, отнесени към образователното равнище на анкетиранияте, показват, че способите за получаване на информация се разпределят между отделните категории запитани така:

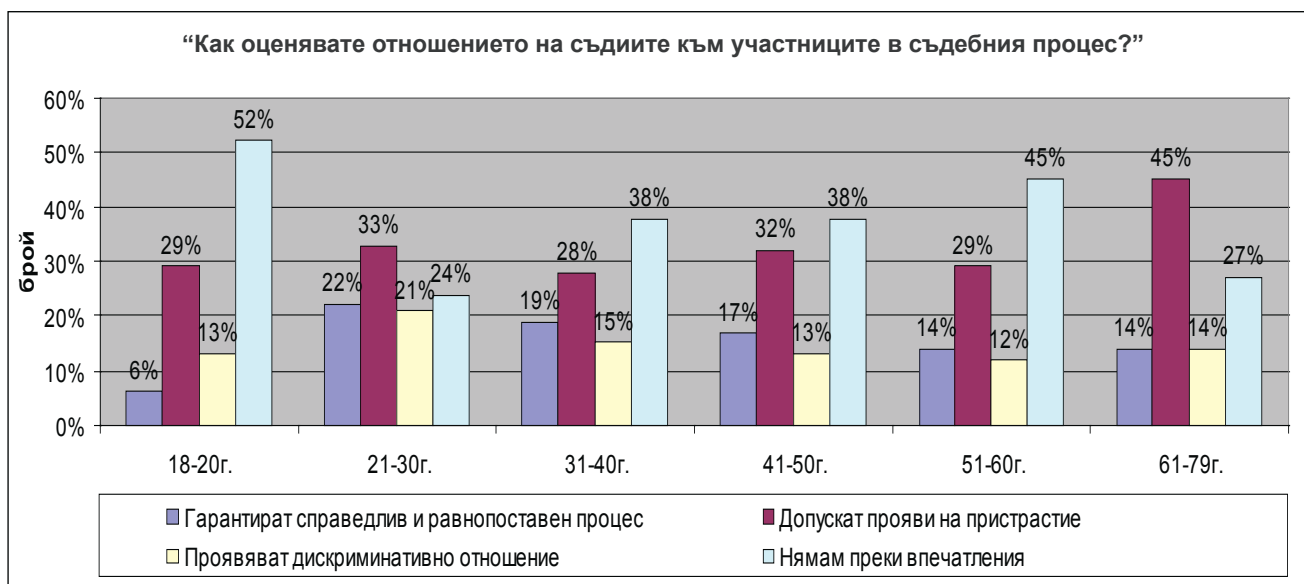
	основно	средно	висше	друго
Чрез директно ползвани услуги	18%	17%	16%	20%
От странични наблюдения	20%	18%	22%	23%
От медиите	61%	62%	56%	57%
Участие в информационни кампании	1%	3%	6%	

Публичният образ на служителите на закона е по-скоро противоречив, тъй като той се формира най-вече от отрицателни нагласи и съмнения за прояви на пристрастие и дискриминативно отношение, отколкото от убедеността, че това са хората, които гарантират справедлив и равнопоставен процес. Трябва да се отчете, че повечето анкетирани не дават категорична оценка, което показва техните дълбоки съмнения и може би недостатъчно детайлно познаване на работата на съдиите.

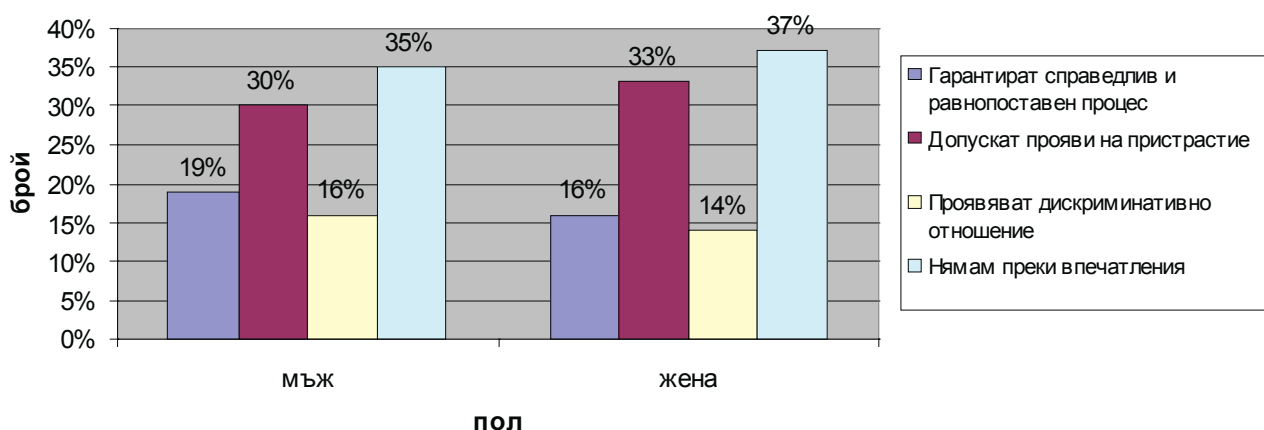
Съпоставени на въпроса „Как оценявате отношението на съдиите към участниците в съдебния процес?“ демографските характеристики на интервюираните показват, че:

Анкетирани от всички възрасти нямат преки впечатления относно зададения въпрос. Много малък процент от всички възрасти са убедени, че съдиите гарантират справедлив процес (около 15%).

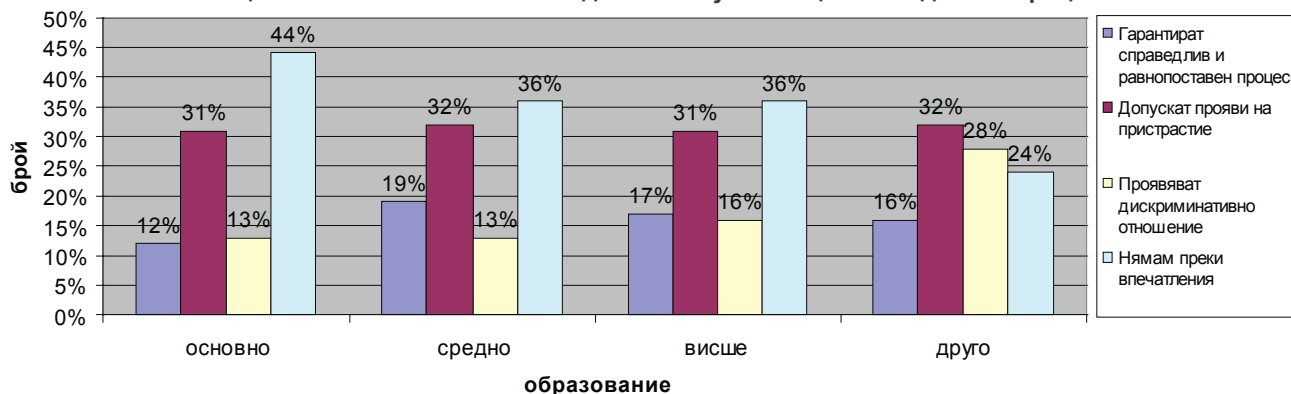
Разгледани от гледна точка на половата принадлежност, най-голям процент от запитаните нямат преки впечатления спрямо съдебния процес. На второ място всички са поставили „Допускат прояви на пристрастие“. Най-малък процент от запитаните не мислят, че съдиите проявяват дискриминативно отношение.

“Как оценявате отношението на съдиите към участниците в съдебния процес?”

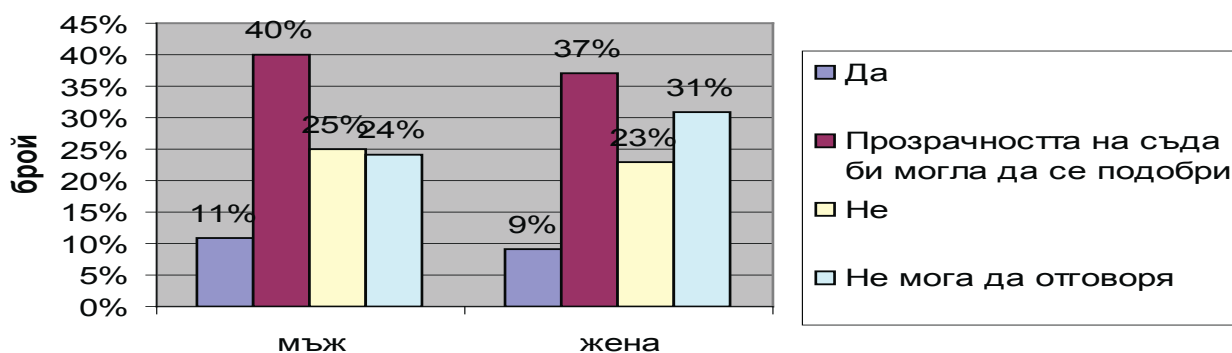
Според образованието тенденциите са същите, както при разбивката по възраст: най-голям процент нямат преки впечатления, най-малко хора смятат, че съдиите гарантират справедлив процес.

“Как оценявате отношението на съдиите към участниците в съдебния процес?”

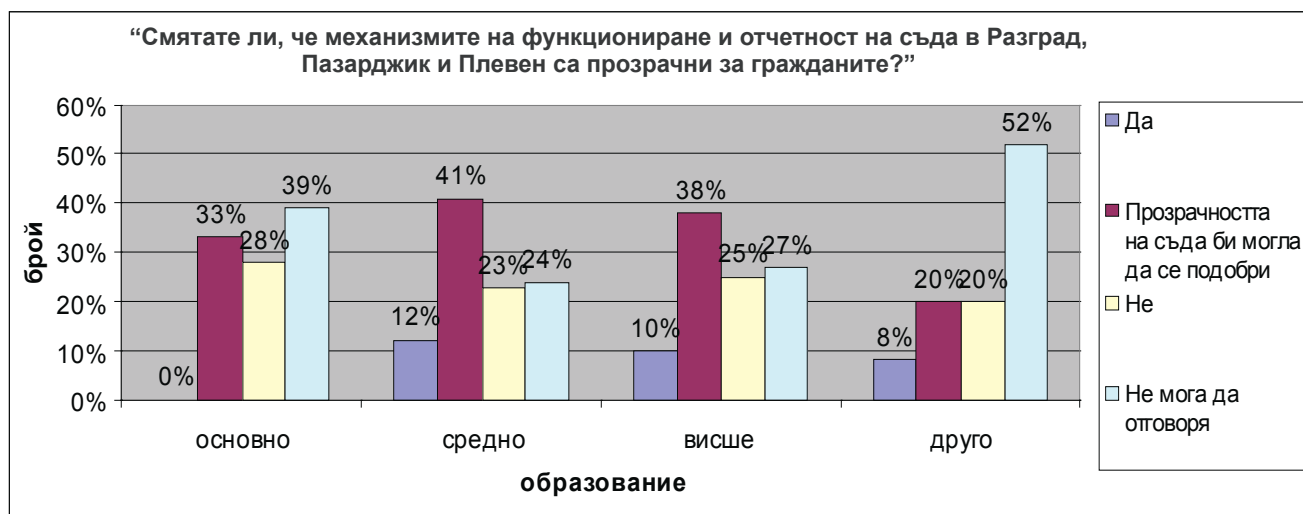
На въпроса „Смятате ли, че механизмите на функциониране и отчетност на съда в трите града са прозрачни за гражданите?“ данните от статистическия блок се разпределят по следния начин:

“Смятате ли, че механизмите на функциониране и отчетност на съда в Разград, Пазарджик и Плевен са прозрачни за гражданите?”

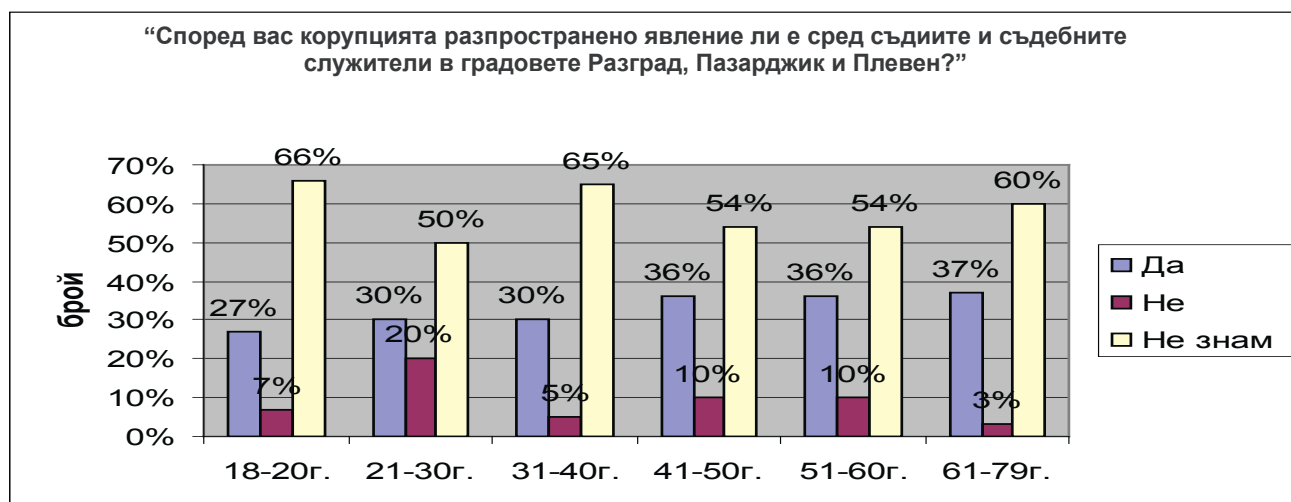

Съобразно пола, най-голям процент от запитаните смятат, че прозрачността на съда би могла да се подобри. Най-малък е процентът на положителните отговори.

Съобразно образователното равнище на запитаните, отговорите се групират по следния начин:

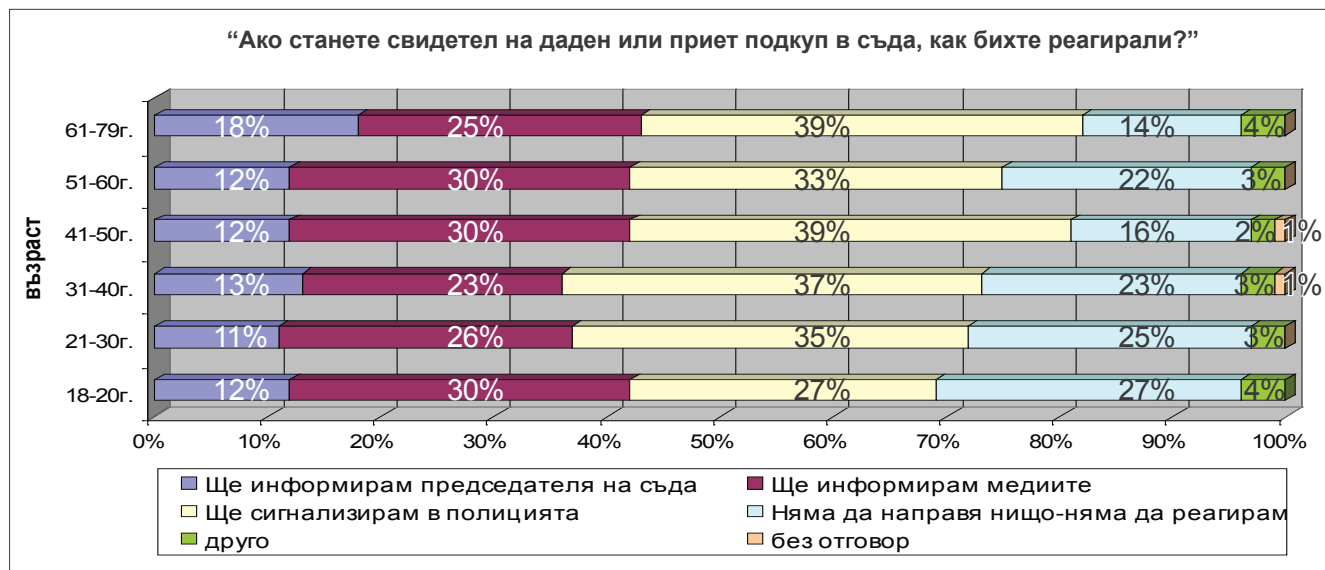
На въпроса „Според Вас корупцията разпространено явление ли е сред съдиите и съдебните служители в проучваните съдилища?“, съобразно демографските характеристики на запитаните, отговорите се разпределят по следния начин:

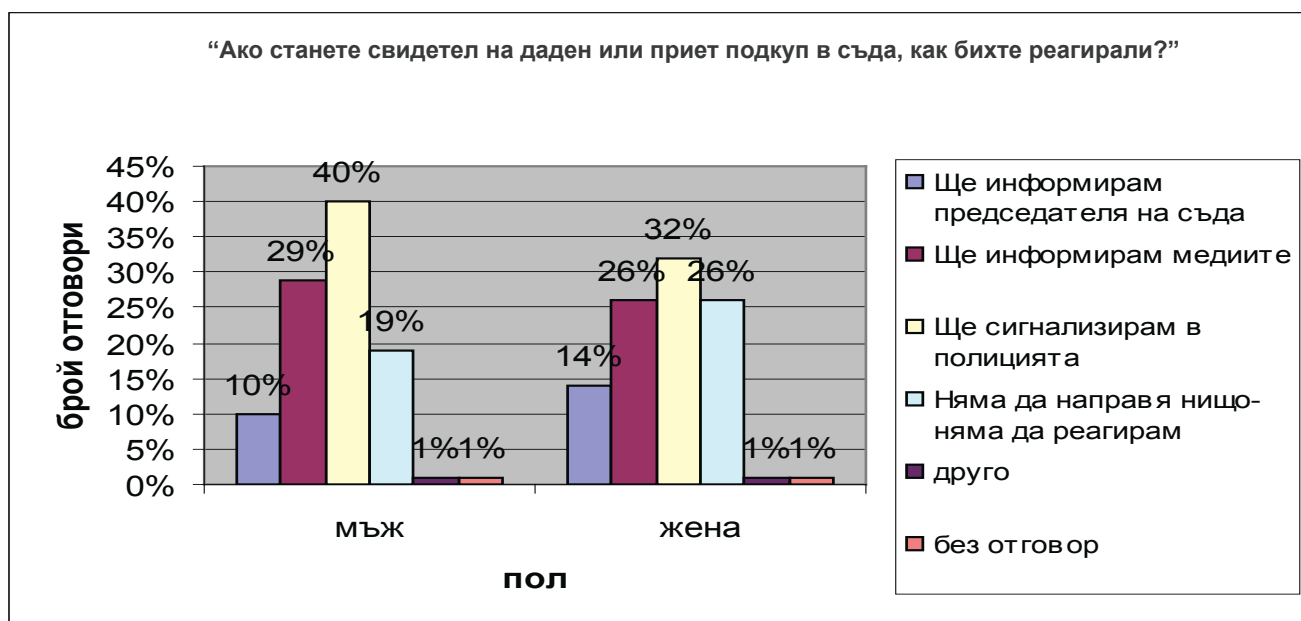
Разпределени, съобразно образованието си, запитаните се разпределят така:

На въпроса „Ако станете свидетел на даден или приет подкуп в съда, как бихте реагирали?“ отговорите, съобразно демографския профил на анкетираните, се разпределят според трите критерия: По възраст запитаните формират следните групи:

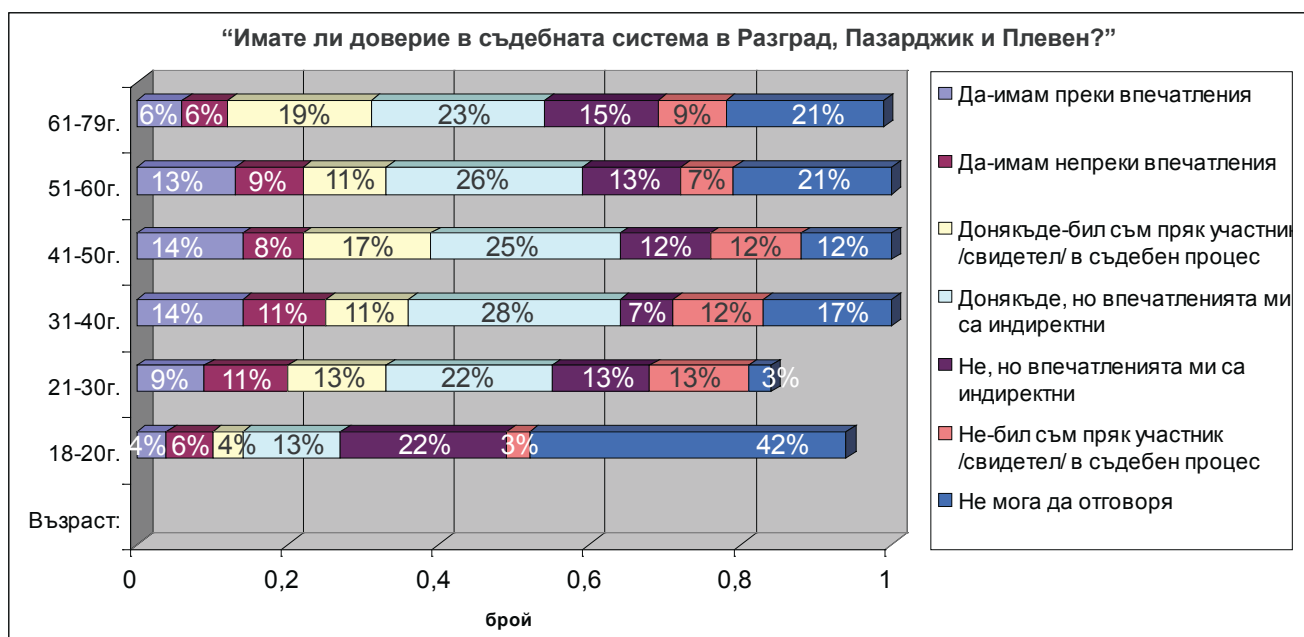
Съобразно пола на запитаните, отговорите на същия въпрос са групирани по следния начин:

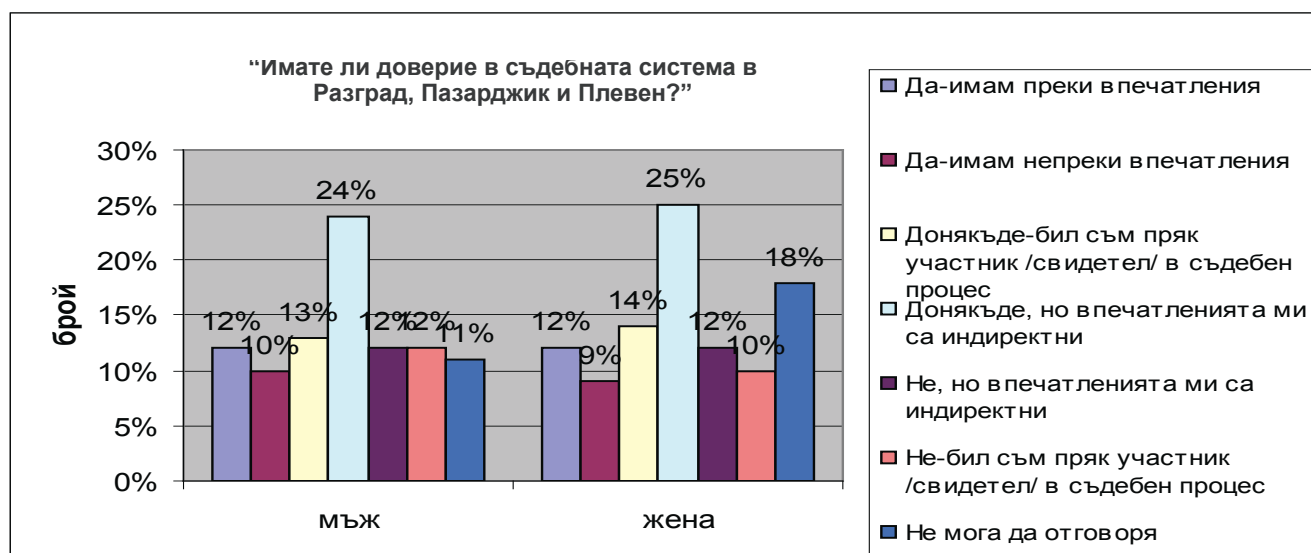
Съпоставени по показател образование, запитаните показват следните нагласи:

	основно	средно	висше
Ще информирам председателя	7%	12%	14%
Ще алармирам медиите	29%	25%	31%
Ще сигнализирам полицията	25%	36%	38%
Няма да реагирам	32%	24%	14%
Друго	7%	2%	3%

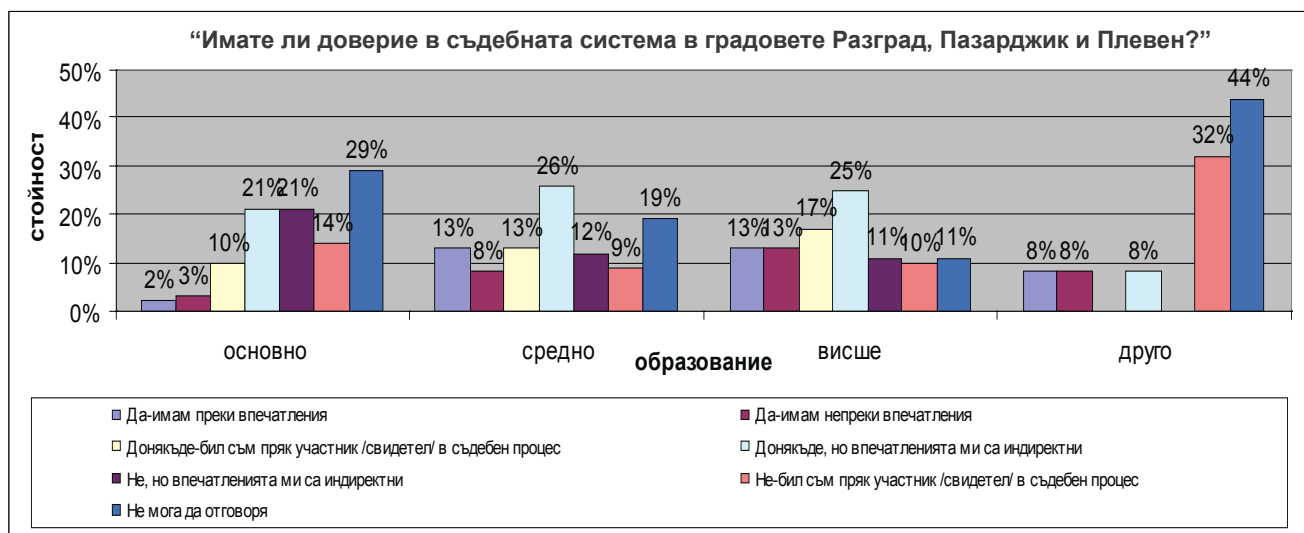
Съпоставянето на отговорите на въпроса „Имате ли доверие в съдебната система в трите града?“ демографския профил на анкетираните, показват следните зависимости:

Съобразно пола, отговорите се разпределят в полза на индиректните впечатления:

Анализът на отговорите според образованието показва, че:

ИЗВОДИ

**Съдът се модернизира и променя в положителна посока.
Трябва да му дадем време и той ще стане ефективен.**

Проучването на публичния образ на съда в Разград, Плевен и Пазарджик показва, че гражданите проявяват интерес към работата на съдебните институции.

Резултатите от анкетите сочат, че хората научават за работата на съдилищата главно от медиите, като информацията от телевизията достига до най-широк кръг от аудиторията.

Подобни оценки, макар и изразени с крайни мнения, показват по категоричен начин загрижеността на гражданите за състоянието на съдебната система, желанието им върховенството на закона да е определящо, а моралът на магистратите да е на висотата на обществените очаквания.

Големият процент отговори от типа „Не знам“, „Не съм информиран“ показват, че засега откритостта и прозрачността на съдебната система не отговарят на нуждите на обществото. За това надяваме се, че съдебните институции ще се отворят към гражданите, чрез създаване на собствени информационни канали, трябва да бъдат чути и отчетени от отговорните фактори в системата.

Проектът за наблюдение публичния образ на съда, осъществен от Центъра на неправителствените организации в Разград, е необходима и положителна стъпка в посока на очакваните промени.

Резултатите от проучването на общественото мнение в Разград, Плевен и Пазарджик могат да послужат като база за анализ, върху който магистратурите ще планират бъдещите си действия във връзка с подобряването на своя имидж.

Гражданската активност и енергията, с които екипът на проекта осъществи допитването, доказват готовността на обществото да подпомогне третата власт в стремежа и към реформиране, прозрачност и ефективност, които да отговарят на задължителни за съдебна система стандартите, в страна-член на Европейския съюз.

Идеята да се проучи мнението на гражданите за съдебната институция в различни региони на страната, заслужава внимание. Анкетата изследва обществените нагласи относно конкретни качества на съдиите в Окръжен и Районен съд на трите областни центрове Разград, Пазарджик и Плевен.

Резултатите от публичния образ на съда показват, че гражданите проявяват максимален интерес към работата и функциите на съда. Отговорите на въпросите от анкетата показват, че гражданското общество е будно, че то има ясна и мотивирана позиция относно работата на съда и качества на неговите служители.

Брифинг в град Шумен, 21. 10. 2008 г.